

Orman ve Av

2023 | Mart-Nisan | 2 | Cilt 101

ISSN: 1302-040X

TOD Gençleri Buluştu

2 >>

Doğu Kaynında
Tohum Oluşumu ve Verimi

33 >>

Etik ve Etikler

44 >>

Yerel Yönetimler ve
Orman Mühendisliği

47 >>

**TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ
TARAFINDAN İKİ AYDA BİR
YAYIMLANIR.**

Yıl: 2023, Mart-Nisan, Sayı:2 Cilt:101
ISSN 1302-040X

**TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ ADINA
SAHİBİ**

GENEL BAŞKAN

Ahmet Hüsrev ÖZKARA

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Hüseyin AYTAÇ

EDİTÖR

Doç. Dr. Murat ALAN

muratalan@yahoo.com

YAYIN KURULU

Dr. Öğr. Üyesi Adil ÇALIŞKAN

Orm. Yük. Müh. Hayriye ERTUĞRUL

Dr. Öğr. Üyesi H. Batuhan GÜNŞEN

Doç. Dr. Mehmet ÖZALP

Orm. Yük. Müh. Niyazi ÖZÇANKAYA

Öğr. Gör. Cansu ÖZTÜRK

Doç. Dr. Fatih TEMEL

Bilgilendirmek amacıyla üyelerimize
ücretsiz dağıtılır.

YÖNETİM YERİ

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ

CUMHURİYET MAH. TUNA CAD. NO: 5/8 KIZILAY
06420 ÇANKAYA / ANKARA / TÜRKİYE

TEL-FAKS

0312 433 84 13

www.ormancilardernegi.org

tod1924@ormancilardernegi.org

TASARIM / BASKI

Kuban Matbaacılık Yayıncılık

KAPAK FOTOĞRAFLARI

Ön Kapak

Selman Vefa Yıldırım

İç Kapak

Hayriye Ertuğrul

İÇİNDEKİLER

Editörden	1
TOD Genel Merkez Etkinlikleri	2
TOD Genel Merkez Basın	8
TOD Genel Merkez 21 Mart Etkinlikleri	16
TOD Şube ve Temsilcilikler 21 Mart Etkinlikleri	21
TOD Marmara Şubesi Etkinlikleri	31
Doğu Kayınında (<i>Fagus orientalis</i> Lipsky) Tohum Oluşum ve Verimine Dönük Bazı Tespit ve Gözlemler	33
Etik ve “Etikler”	44
Yerel Yönetimler ve Orman Mühendisliği	47

EDİTÖRDEN

Doç. Dr. Murat ALAN

Çok Değerli Orman ve Av Okurları,

6 Şubat 2023 tarihinde yaşanan ve 11 ilimizi kap-sayan Kahramanmaraş merkezli depremlerde ha-yatını kaybedenlerin sayısı resmi rakamlara göre 14 Nisan itibarıyla 50.500'e yükseldi. Yakınlarını kaybedenler başta olmak üzere tüm ulusumuza başsağlığı ve çok sayıda yaralıya da acil şifalar diliyoruz. Tüm bu kayıplar ve acılar da hepimizi üzmeye devam ediyor. Depremle ilgili sorumlular ortaya çıkarmak için yapılan ciddi bir yaklaşım bulunmamaktadır. Göstermelik tutuklanan mütathitler dışında hiç mi sorumlu yok bu 50.500 ölüm için!? Toplumsal duyarsızlık ve değer körlüğü devam ettikçe, yakın gelecekte yaşayacağımız depremler ile ilgili değişen bir şey olmayacağı gö-züküyor. Her kademedeki tüm sorumlulardan, en azından bu 55.500 can için hesap sorulmalıdır.

Değerli okurlar, biliyorsunuz Uluslararası Ormanlar Günü (21 Mart) 2023 için "sağlıklı insanlar için sağ-lık ormanları" ana fikir (slogan) olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda FAO (Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü) tarafından vurgulanan önemli (kilit) mesajlar aşağıya çıkarılmıştır (<https://www.fao.org/international-day-of-forests/key-messages/en/>).

Ormanlar yaşamsal bir besin ve beslenme kaynağıdır. Küresel olarak yaklaşık bir milyar insan, beslenme için otlar, meyveler, kabuklu yemişler, et ve böcekler gibi doğal gıdaların toplanmasına bağlıdır. Bazı tropik bölgelerde, yabani hayvanlardan sağlanan et tüketiminin günlük protein ihtiyacının yüzde 60 ila 80'ini karşıladığı tahmin ediliyor.

Ormanlar doğal eczanelerdir. Birçoğu ormanlarda yetişen yaklaşık 50.000 bitki türü tıbbi değere sahiptir. Yerel topluluklar, çok çeşitli rahatsızlıklar için ormandan elde edilen ilaçları kullanıyor ve Madagaskar deniz salyangozundan kanseri tedavi edici ilaçlar ve kınakına ağaçlarından elde edilen sıtma ilacı kinin dahil olmak üzere birçok yaygın farmasötik ilaç orman bitkilerinden elde ediliyor.

Sağlıklı ormanlar bizi hastalıklardan korur. Ormanlar geleneksel olarak hayvanlar ve insanlar arasında hastalık bulaşmasına karşı doğal bir engel görevi görmüştür, ancak ormansızlaşma de-

vam ettikçe hastalıkların hayvanlardan insanlara bulaşma riski artmaktadır. 1960'tan beri bildirilen yeni hastalıkların yüzde 30'undan fazlası, ormansızlaşma da dahil olmak üzere arazi kullanımındaki değişikliklere bağlıdır.

Ormanlar zihinsel ve fiziksel sağlığımızı güçlendirir. Ormanda vakit geçirmek olumlu duyguları artırır, stresi, tansiyonu, depresyonu, yorgunluğu, kaygıyı ve gerginliği azaltır. Şehirlerdeki ağaçlar aynı zamanda trafik ve endüstriden kaynaklanan kirletici gazları emer ve toz, kir ve duman gibi ince partikülleri filtreleyerek şehir nüfusunu solunum yolu hastalıklarından korumaya yardımcı olur.

Ormanlar, insanlığın karşı karşıya olduğu en büyük sağlık tehdidi olan iklim değişikliği ile mücadelede merkezi bir rol oynamaktadır. Sağlıklı ormanlar küresel ısınmayı kontrol altında tutmaya yardımcı olur: Ormanlar 662 milyar ton karbon içerir, bu da toprak ve bitki örtüsündeki küresel karbon stoğunun yansından fazladır. Ormanlar ve ağaçlar ayrıca, büyük bir küresel sağlık sorunu oluşturan iklim değişikliğinin neden olduğu ısı ve aşırı hava olaylarına maruz kalmanın etkisinin azalmasına yardımcı olur. Örneğin, binaların etrafına uygun şekilde yerleştirilen ağaçlar havayı soğutur ve klima ihtiyacını yüzde 30'a kadar azaltabilir, aynı zamanda enerji tasarrufu da sağlayabilir.

Ormanlar tehdit altında ve yardımımıza ihtiyaçları var. 2015 ile 2020 yılları arasında ormansızlaşma nedeniyle her yıl on milyon hektar-kabaca 14 milyon futbol sahasına eşdeğer orman kaybedildi. Orman böcekleri, yılda yaklaşık 35 milyon hektar ormana zarar veriyor. Yangın, 2015 yılında dünya çapında yaklaşık 98 milyon hektar ormanı etkiledi. Orman dostu politikalar ve ormanlara ve ağaçlara artan yatırım sayesinde gezegenimizi ve sağlığımızı koruyabiliriz.

Bu sayıda TOD Genel Merkez etkinlikleri (genel ve Uluslararası Ormanlar günü), Şube ve Temsilciliklerin aynı doğrultuda etkinlikleri, Adil Hoca'nın Doğu kayını ile ilgili ilk kez yayınlanan araştırmaları yanında, iki ilginç yazı yer alıyor.

İyi okumalar.

TOD Genel Merkez Etkinlikleri

TOD GENÇLERİ BULUŞTU

TOD Gençleri, Derneğin ve Ormanların Geleceği İçin Bir Araya Geldi

Derneğimizin ve ülkemizin 2. Yüzyılının şafağında, 18-19 Mart tarihlerinde Türkiye Ormancılar Derneği Genel Merkezinde 1980 sonrası doğumlu genç üyelerin katıldığı ilk gençlik buluşması yapıldı. Derneğin faaliyet gösteren 28 adet şube ve temsilciliklerinde bulunan 205 genç üye davet edildi ve 80 üyenin katılımıyla etkinlik hayata geçirildi.

Gerçekleşen etkinlikte ülkemiz ormanlarının ve ormancılığının yaşadığı sorunlara yönelik, kamu yararına çalışan derneğimizin tüm genç üyeleri; kolektif aklın, bilimin ve diyalektiğin temel prensipleri ışığında ve etkinliğin amaçları doğrultusunda kısa-orta-uzun vadeli planlamalar yaparak, çözümler üretmeyi hedeflediler. Bu hedefler doğrultusunda genç üyeleri bir araya getirmek ve nitelikli gençleşebilmek adına, alınan karar-

ları ve faaliyetleri gerçekleştirmek üzere çalışma grupları oluşturdular. Çalışma gruplarından çıkan kararlar sonuç çıktısı haline getirilerek tavsiye niteliğinde Derneğimiz Genel Merkez Yönetim Kurulu ile paylaşıldı.

Bu etkinliğimizi bu öngörü ile düzenledik. Bunu tek hisseden biz olamazdık ve öyle olmadığımızı da değerli meslektaşlarımız çağrımıza katılım sağlayarak gösterdi. Derneğimiz tarihinde daha önce hiç yapılmayan bir organizasyonun birer parçası olduk. Ülkemizin dört bir tarafından gelen 1980 sonrası doğumlu 80 katılımcının dahil olduğu bu organizasyon tarihsel olarak üzerine düşen görevini yerine getirmiş bulunmaktadır. Bundan sonra yapılacak ve atılacak her adımda ve etkinlikte bu meslektaşlarımız aktif ve etkili bir şekilde sürecin içinde yer alacaklardır.

Buradan çıkan bu sonucun fikri takibini yapmak, alınan kararların ve planlanan hedeflerin

amaca uygun olması ve tek tek hayata geçmesi için çaba harcamak bizim omzumuza kendi isteğimizle gönüllü olarak aldığımız bir sorumluluktur. Bu sorumluluğu yerine getirmek için önce kendimizi daha nitelikli ve donanımlı hale getireceğiz.

TOD Gençliği ne söylüyor?

TOD Gençliği;

İçinden geçtiğimiz koşulları rasyonel bir şekilde ele aldığımızda artık “şikâyet etmek”, “dışarıdan söz söylemek”, “etliye sütlüye karışmadan, bir şeylerin değişmesini beklemek” hepimiz için lüks haline gelmiştir. Murathan Mungan “Ya dışındasındır çemberin ya da içinde yer alacaksın” diye boşuna dememiştir. İçinde olmadığımız bir süreçte söz söyleme hakkımız yoktur. Ülkemiz ormancılığının sorunları bizim asli sorunlarımızdır. Sorunları tespit etmek yeterli değil. Bütün sorunlarımızı rasyonel bir şekilde tartışabildiğimiz, akli ve bilimsel metotları temel alarak

kısa-orta ve uzun vadeli olarak bölümlenmiş ve sorumlulukları dağıtılmış çözümler üretmeliyiz. Taşın altına bedenimizi hep birlikte koymak zorundayız.

Kamu yararına çalışan bir dernek ve o derneğin üyeleri olarak; Derneğimizin ve Cumhuriyetimizin 2. Yüzyılında, ormanlarımızın ve doğal kaynaklarımızın vahşi kapitalizm için en kullanışlı aparat olan bilinçsiz, vasıfsız ve ilkesiz siyasiler ile o siyasilere çanak tutan ve imkan sağlayan liyakatsiz/yandaş meslektaşlarımızca rant, talan ve yağma şeytan üçgeni düzenine daha fazla kurban gitmemesi için, kamucu ve koruyucu politikalar geliştirmek ve “kapitalizmin ihtiyaçları için sürdürülebilirlik” değil de ormanlarımız için “orman ekosistemi ekolojisinin sürdürülebilirliği” kavramının önemini göz önünde bulundurarak hareket etmek, sözünü ve eylemini buna uygun hale getirmek zaruri hale gelmiştir.

Ancak işimiz bununla bitmiyor. Bu zaruret kapsamında fakülte

öğrencilerine bunu anlatabilecek, onların bu bilince sahip olmasını sağlayacak, daha nitelikli ve donanımlı hale gelmelerini sağlayacak, işleyen, kişilerden ve koltuklardan azade bir sistem kurmak gerekiyor.

Bu kaynaktan beslenecek olan TOD, ormanlarımızın ve doğal kaynaklarımız nasıl yönetilmesi gerektiği konusunda önümüzdeki 100 yılın projeksiyonunu oluşturmak, politikalarını belirlemek, doğal kaynaklarımızı korumak konusunda edilgen ve pasif değil etken ve dinamik bir birlikteliğe sahip olmak konusunda sağlam bir adım atmış olacaktır.

Ormancılık uzun soluklu, teknik ve sabır isteyen bir meslektir. Planlı ve programlı adımlar atmak ve hatalardan ders çıkarmak gerekir. Bir ormanın kurulabilmesi ve daha önemlisi kendi kendisini var edebilen bir orman ekosistemine dönüştürülebilmesi çok önemlidir. Bu konu çok hassas bir denge içermektedir ve bu dengeyi korumak için

her bir kişinin bilinçli ve sorumluluk sahibi olarak hareket edebilme kabiliyetine ihtiyaç vardır. Bu konu; kişilerden, egolardan, şahsi çıkarılardan, koltuklardan, makamlardan ve dahi kurumlardan azade bir durumdur.

Biz bu konuda çalışma yapmaya, taşın altına kendi becerilerimiz ve yeteneklerimiz kapsamında emeğimizi koymaya ve ülkemizin 2. Yüzyılında TOD’un daha etkin ve sürecin içinde olduğu bir sistematiği kurmak için gönüllülük esasına dayalı olarak sorumluluk almaya hazırız.

Ormanlar vardır ve var olacaklardır. Çünkü bu ülkenin 2. Yüzyılında biz varız. Ormanlar ve doğal kaynaklar bizimdir.

Yağma, rant ve talan kaybedecek, kapitalizm kaybedecek, ormanlar kazanacak!

**18-19 MART TOPLANTI
KATILIMCILARI**

İŞ BİRLİĞİ PROTOKOLÜ İMZALANDI

Türkiye Ormanlıları Derneği ile Antalya Büyükşehir Belediyesi arasında 27 Mart 2023 tarihinde ormanlık alanları korumak ve çoğaltmak, yangın, diğer doğal afetler ve doğal sürecinde zarar görmüş karbon yutak alanlarının yenilenmesine destek olmak; yangın olasılığı yüksek Antalya'da orman ve diğer açık alan yangınları ile ilgili eğitim, çevresel bilinçlendirme yaparak önleyici tedbirler alınması amacıyla işbirliği protokolü imzalandı.

İmza töreninde konuşan Antalya Büyükşehir Belediye Başkanı Muhittin Böcek, "Ormanlık alanlarımızı korumak ve çoğaltmak amacıyla işbirliği protokolü imzalıyoruz. Bu protokol ile yangın, diğer doğal afetler ve doğal sürecinde zarar görmüş karbon yutak alanlarının yenilenmesine destek olmak; yangın olasılığı yüksek Antalya'da orman ve diğer açık alan yangınları ile ilgili eğitim, çevresel bilinçlendirme yaparak önleyici tedbirler alınması amaçlanmıştır. Ormanların madenciliğe, betona, ranta karşı sürekli savunmada olduğu böyle bir dönemde asıl zenginliğin ağaçlarımız olduğunun bilinciyle hareket etmeye devam edeceğiz. Antalya Büyükşehir Belediyesi olarak Türkiye Ormanlıları Derneği'nin Başkanı Ahmet Hüsrev Özkara ve yönetimi ile ormanlık alanlarımızı korumak ve çoğaltmak amacıyla işbirliği protokolü imzalıyoruz. 1924 yılında Cumhuriyetimizin ilk yıllarında kurulmuş, kamu

yararına çalışan ve yaklaşık 1700 üyeye sahip, köklü ve büyük bir sivil toplum kuruluşunun bilgi ve tecrübeleri ile güzel çalışmalar yürüteceğimize inanıyorum. 21 Mart Uluslararası Ormanlar Gününde, Zeytinpark'ta Türkiye Ormanlıları Derneği ile depremde zarar gören 11 ilimiz başta olmak üzere 81 ilimiz adına ağaç diktik. Hazırladığımız, Sürdürülebilir Enerji ve İklim Eylem Planı kapsamında, 2030 yılına kadar yüzde 40 karbon azaltımı ve 2050'de Sıfır Karbon hedefimiz doğrultusunda ağaçlandırma çalışmalarımızı sürdüreceğiz." diye konuştu.

Türkiye Ormanlıları Derneği Genel Başkanı Ahmet Hüsrev Özkara'da Başkan Muhittin Böcek'e gösterdiği duyarlılık için teşekkür etti. Sivil toplum örgütü olarak toplumu bilinçlendirme yönündeki çabalarının hızlı bir şekilde devam ettiğini söyleyen Özkara, "Orman yangınlarında

başarılı olmanın yolu yangın anındaki mücadeleden geçiyor. Önemli olan yangın öncesi çalışmalardır. Bütün gelişmiş ülkelerin hedefi yangın öncesi toplumu bilinçlendirmektir. Belediyemizin çok tecrübeli itfaiye teşkilatı var. Biz de açık alan yangınları konusunda, uzmanlık ve tecrübeye sahibiz. İşbirliği içinde yapacağımız çalışmalar ile Türkiye'ye örnek olacağız. Çok olağanüstü koşullar nedeniyle sel baskınları eskisi gibi değil, orman yangınları eskisi gibi değil. Daha büyük mega yangınlara, mega afetlere can ve mal kayıplarına dönüşüyor. Yerelden de destek verilerek bu sürecin tamamlanması lazım. Biz köprü olmak ve bu işi hep birlikle başarmak istiyoruz" dedi.

Konuşmaların ardından, Başkan Böcek ve Başkan Özkara işbirliği protokolünü imza altına aldı.

ORMAN KÖYLERİNDE YANGINLARA KARŞI BİLGİLENDİRME TOPLANTILARI YAPILDI

Türkiye'nin orman varlığı ile önemli şehirlerinden biri olan Muğla'da Büyükşehir Belediyesi ve Türkiye Ormancılar Derneği işbirliği ile orman yangınları hakkında orman köylerinde bilgilendirme toplantıları yapıldı.

Muğla'da Orman Yangınları Çalıştayı'nı birlikte düzenleyen Büyükşehir ve Türkiye Ormancılar Derneği, Muğla'nın farklı ilçelerinde orman içi ve bitişiğinde bulunan köylerde orman yangınları için toplumsal duyarlılığı arttırmak, yerel halkı orman yangınları konusunda eğitmek, orman ve tarım arazisi arakesitlerinde yer alan tarım alanlarında yeşil yangın emniyet şeritleri oluşturabilmek ve daha farklı konularda orman köylerini bilgilendirmeyi amaçlıyor. Türkiye Ormancılar Derneği Üyesi Emekli Orman Mühendisi Vehbi Tutmaz, Muğla temsilcisi Emekli Orman Mühendisi Ahmet Genç ve Büyükşehir İtfaiyesi ekiple bilgilendirme toplantılarına Muğla Menteşe ilçesi Muratlar, Göktepe, Çamoluk orman köyleri ile Ula ilçesi Çörüş ve Sarayyanı orman köylerinde başladı.

Orman köylerinde yaşayan vatandaşların herhangi bir yangın anında neler yapması gerektiği, yangın öncesi alınması gereken tedbirler, yangınlarda kimlerin ne yapması gerektiği ile ilgili görevlerin belirlenmesi, ateş yakılmaması gereken zamanlar, orman yangınlarında sorumlu kurumlar, bireysel olarak neler

yapılabileceği gibi birçok konuda vatandaşlar bilgilendirildi. Ayrıca Büyükşehir Belediyesi'nin orman köylerine dağıttığı ilk müdahale tankerleri ve yerleştirilen yangın hidrantları ile ilgili de vatandaşlar bilgilendirildi.

Orman köylerinde düzenlenen bilgilendirme toplantılarında katılımcılara Büyükşehir ve Türkiye Ormancılar Derneği'nin

birlikte hazırladığı Orman Yangınlarıyla Mücadele Rehberi dağıtıldı. Bu rehber orman yangınları, yangın türleri, yangınların nasıl davranış gösterdiği, yangınların neden çıktığı, orman yangınları ile mücadele araçları, yangın organizasyonu, yanan alanların söğütülmesi, orman yangınlarında gönüllülük gibi birçok yararlı konu içeriyor.

"FSC MANAGEMENT" EĞİTİMİ YAPILDI

Derneğimiz Türkiye Ormancılığında yine bir ilke imza atıyor. Türkiye Ormancılar Derneğinin organizasyonu ile Yönetim Kurulu üyemiz Burhan Aydoğan koordinasyonunda, Forest Stewardship Council (FSC) (Orman Yönetimi) kursu 24-28 Nisan tarihleri arasında Antalya'da düzenlenmiştir.

Assurance Service International (ASI) onaylı bağımsız sertifikalandırma kuruluşlarından olan Soil Association tarafından yapılan FSC Management eğitimi 10 kursiyer ile başlamış, online olarak yapılan ISO 19011 Kalite Yönetim Sistemi eğitiminden sonra İngilizce yüz yüze beş günlük FSC eğitimi de gerçekleştirilmiştir. Eğitim sonunda yapılacak sınavda başarı gösteren kursiyerler FSC Management Baş Denetçisi sıfatıyla ulusal ve uluslararası alanda ormanları denetleyebilme yetkisine sahip olacaktır.

“ATATÜRK VE KİTAPLAR” KONULU BİR KONFERANS GERÇEKLEŞTİRİLDİ

04 Mart 2023 tarihinde Orman Mühendisi Aziz Bozatlı ve Orman Yüksek Mühendisi Hayriye Ertuğrul tarafından “Atatürk ve Kitaplar” konulu bir konferans gerçekleştirildi. Dernek Genel Merkezi konferans salonunda yapılan konferansın açılış konuşmasında, 6 Şubat'ta meydana gelen depremler nedeniyle Ülke olarak zor zamanlar yaşadığımız ve sonuçları vahim olan felaketlere vurgu yapılarak; “Devletin kurumlarını yöneten liyakatsiz insanların en acil durumlarda ne kadar yetersiz kaldıklarını ve rant uğruna kurumlarımızın içinin nasıl boşaltıldığını bir kez daha gördük. Toplumca büyük acılar yaşadığımız bu süreçte, bilim ve fenden uzaklaşan toplumların daha ne kadar büyük acılar yaşayabileceği ile sınıandık. Sınıyoruz. İnsanı, bilimi, tekniği yok sayan bu rant düzeni, kader söylemi ile kendini aklayamayacaktır. Türkiye gerçeği depremle sınıandığımız şu günlerde “Atatürk ve Kitaplar” konulu bu konferansı neden yapma gereği duyduk? Çünkü; büyük önder Mustafa Kemal Atatürk’ün, Türk Milletine hedef olarak gösterdiği hem çağdaş uygarlık seviyesinin üstüne çıkmak için izlenecek yol hem de miras olarak bıraktığı devrimlerin temelinde bilim ve fen olduğunu biliyoruz. Atatürk’ün eylemci liderliğinin, bilimsel düşünce ve bilimsel yöneme dayandığını, bilimsel düşünce ve yöntemi, yönetim

hiyerarşisi ile yönetici perspektifine yerleştirdiğini de biliyoruz. Çünkü Atatürk ilimdir, Atatürk bilimdir, Atatürk akıldır, Atatürk gelecektir, Atatürk barıştır, gençliktir. Yüzyıllar sonrasını öngörebilmektir, Cumhuriyettir. Türkiye’dir.” ifadelerine yer verildi.

Konferansta çağdaş Türkiye’nin kurucusu Ulu Önderin nasıl kitap okuduğu, hangi kitapları okuduğu ve yazdığı, kitap okuyarak kendini nasıl inşa ettiği ve kitaplardan aldığı bilgiyi hayata ve devrimlerine nasıl taşıdığı konularında bilgiler verildi, belgeler ve fotoğraflar paylaşıldı.

TOD Genel Merkez Basın

1 Mart 2023 tarihinde Adalet ve Kalkınma Partisi milletvekilleri tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sunulan "Orman Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun* Teklifi" hakkında

BASIN AÇIKLAMASI

SAĞLIKLI İNSANLAR İÇİN SAĞLIKLI ORMANLAR

AKP iktidarı döneminde (2002-2023); 6831 sayılı Orman Kanununda 35 kez yapılan değişiklikler ile idari düzenleme ve uygulamaların sonucunda, maalesef ormanlarımız tahrip edilmiş, daraltılmış ve içi boşaltılmıştır. TBMM'ye sunulan yeni değişiklik teklifinin madde gerekçelerine baktığımızda, nasıl olduysa (!) kamuoyunca da bilinen acı gerçeklerin dile getirildiğini ve son 21 yılda ormanlarımızın içine düştüğü durumu kısmen görmekteyiz.

Bu tespitlerin, ormanlarımızın geleceğine yönelik tedbirlerin alınacağını -en azından iyimser bir başlangıç olabileceğini- düşünmek isterken; teklifin bütününe baktığımızda, çok ciddi tutarsızlıklar olduğunu görmek bizleri hayal kırıklığına uğratmıştır. Gerçeklerle yüzleşilmeden uygulamadaki fiili durum-

ları devam ettiren, mevcut yasal düzenlemelerle de çelişen bu kanun değişikliği teklifi, ormanlarımızı korumaktan çok uzak olduğu gibi yeni tahribatlara yol açacaktır.

Bu teklifte orman köylüsüne yönelik olarak yapılan bazı düzenlemeler ile hayvancılık ve tarımsal faaliyetlerle ilgili düzenlemelerin; -iyi niyetli gibi görünse de- bütünsellikten uzak, küresel iklim krizi, kuraklık ve gıda krizi dikkate alınmadan yapıldığını görmekteyiz. Alınacak yüzeysel ve palyatif tedbirler ile popülist yaklaşımlar, kırsal kesime hiçbir yarar sağlamayacaktır.

Son yıllarda uygulanan yanlış ormancılık politikaları ve iklim değişikliğinin de etkisiyle, ormanlarımızda hiç beklenmedik aylarda bile yangın çıkması ve sayısının artması, yangınla mücadelede 12 ay boyunca hazır olmanın zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır. Yangın sezonunun 12 aya uzatılması, yangınla mücadelede başarıyı artıracaktır.

Kanun değişikliği teklifinin 6831 sayılı Kanunla ilgili maddeleri için yazılmış gerekçeler, ormanlarımızın içinde bulunduğu vahim durumla ilgili olarak, yıllardır kamuoyuna anlatmaya çalıştığımız argümanları destekler niteliktedir.

Ormanlarımıza sadece faydalanma anlayışıyla yaklaşan AKP

iktidarı, yönetiminin 21'inci yılında verdiği Kanun değişikliği teklifinin 9'uncu maddesine yazılan gerekçede; "Devlet ormanlarına nakil vasıtaları ile yıkıntı veya inşaat atığı atmak ya da hafriyat veya çöp dökmek suretiyle ormanlara, doğal hayata ve çevreye zarar verilmekte olup kamuoyunda bu sorun infaile sebep olmaktadır." denilmekte ve binlerce hektar orman alanının zarar gördüğü bilgisi de verilmektedir.

Teklifin 10'uncu maddesiyle 6831 sayılı Kanunun 16'ncı Maddesinde yapılması öngörülen değişikliğe; "Madencilik faaliyetlerinin sona ermesi neticesinde idareye teslim edilen veya terk edilen doğal yapısı bozulmuş orman alanları rehabilite edilir. Rehabilite maksadı ile bu alanların orman yetiştirilmek üzere inşaat, yıkıntı ve hafriyat atıkları ile doldurularak ağaçlandırmaya hazır hale getirilmesi için büyükşehir mücavir alanlarında büyükşehir belediyelerine, diğer yerlerde ise il ve ilçe belediyelerine bedeli karşılığında izin verilebilir veya Bakanlıkça uygun görülmesi halinde ihale mevzuatına göre gerçek ve tüzel kişilere yaptırılabilir." denilmektedir. Aslında iktidarı bu değişikliğe götüren gerekçenin altında, çoğu büyükşehir belediye yönetimlerinin muhalefet partilerine ait olmasının yattığını düşünmekteyiz. Bu düzen-

*Teklif önerileri dikkate alınmadan kabul edilerek, 5 Nisan 2023 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

leme tamamen rant odaklı bir düzenlemedir.

Günümüzde ormanlarımız, ormancılık dışı 50'ye yakın farklı amaç için tahsis edilmektedir. OGM'nin resmi verilerine göre 2021 yılı sonu itibariye 790.741 ha orman alanı ormancılık dışı amaçlar için tahsis edilmiştir. Bu nevi tahsisler 1980'li yıllardan beri yapılmasına karşın, özellikle AKP'nin 2002 yılında iktidara gelmesinden sonra ormancılık, madencilik ve enerji mevzuatlarında yaptığı değişikliklerle çok daha fazla orman alanı tahsis edilir olmuştur. Ormanlarımızda son dönemlerde yılda yaklaşık 40 bin hektar alan izin irtifaka konu ediliyorsa, sadece ormancı kamuoyunun değil toplumun tüm kesimlerinin haklı tepkisi kaçınılmaz bir durumdur. Kanundaki bu düzenlemeden önce izin irtifak konusunda; tahsisteki kamu yararının, zorunluluk ve önceliklerin neler olduğu çok net ve anlaşılır kriterlerle ortaya konulmalı ve ciddi kısıtlamalar getirileceği kamuoyuna açıklanmalıdır.

Teklifin 11'inci maddesine ait gerekçede; *"Ormanların kanun dışı müdahalelerden korunması için sınırları kesinleşmiş orman alanlarında devam eden her türlü bina ve tesis inşaatlarının suç tutanağı düzenlenmesi aşamasında durdurulamaması veya yıkılmaması sonucu inşaatlara devam edilmesi nedeniyle kovuşturma sonucunda verilecek kararların infazı güçleşmekte, halk ile zaman zaman karşı karşıya gelmektedir."* denilmektedir. Burada son 21 yıldır orman alanlarımızda yapılagelen bi-

linçli yanlışların sonucu açık bir şekilde itiraf edilmektedir.

Ormanlarımızda yaşanan olumsuz gelişmeler, bir taraftan yasa taslağının madde gerekçelerinde tek tek sayılırken; diğer taraftan aynı teklifin maddelerinde, orman alanlarında yeni tahribatlara yol açacak düzenlemeler yapılmak istenmektedir. Bu tutarsızlığı kabul etmemiz kesinlikle mümkün değildir.

6831 sayılı Kanununun 27'nci maddesi, ormanlarımızda yapılacak damgalama işini tanımlar. Damga, deyim yerindeyse orman işletme müdürlükleri bünyesinde görev yapan orman mühendislerinin namusudur. Damga çekiçlerinin **yetkililerden** başkası tarafından kullanılması yasaktır. Bu konuda daha önce OGM tarafından mevzuata aykırı olarak çıkarılan yönetmelikle, yetkisiz kişilere yaptırılmak istenen idari işlemin iptali için Derneğimiz tarafından Danıştaya dava açılmış ve söz konusu idari işlemin iptali yönünde karar verilmiştir.

Bu kanun değişikliği teklifinin 12'nci maddesi ile daha önce Danıştay tarafından iptaline karar verilen idari işlemin yeniden hayata geçirilmesi hedeflenmektedir. Şöyle ki; "...Tayin ve tespit olunan damga veya damga yerine geçecek işaretlerin Orman Genel Müdürlüğüne **belirlenen kişilerden** başkası tarafından kullanılması yasaktır." şeklindeki düzenlemeyle, yetkili kişi yerine idarece belirlenecek devlet memuru olmayan, ormanı tanımayan, sorumluluğu olmayan kişilerce damgalama yapılmasının önü

açılmaktadır. Bugünkü uygulamada dahi denetlenemeyen, birçok yerde yargılamaya konu olan damgalama çalışmasının, yetkisiz kişilerce yürütülmesi kesinlikle kabul edilemez.

Öte yandan söz konusu maddede metnine eklenmiş *"damga yerine geçecek işaretler"* ibaresiyle, damgalama işlerinin dijitalleştirilmesinin kastedildiği düşünülmektedir. Dernek olarak her türlü iş ve işlemde teknolojik yeniliklerin yapılmasına karşı değiliz ancak gerekli altyapı oluşturulmadan adrese teslim ihaleler ile damgalama işlemlerinin dijitalleştirilmesini uygun bulmadığımızı da belirtmek isteriz.

Orman Kanunundaki mülkiyetle ilgili bazı maddelerdeki değişiklik tekliflerine dair değerlendirmelerimiz ise şu şekildedir;

Teklifin 27'nci Maddesi ile 6831 sayılı Kanuna eklenen Ek Madde-18

Aynı taşınmazların ilan edilerek kesinleşen birden çok orman kadastrounda farklı vasıflarda sınırlandırılmış olması halinde; mahkeme kararıyla kesinleşen sınırlar saklı kalmak kaydıyla, önceden yapılmış orman kadastro çalışmalarının bütün sonuçlarıyla hükümsüz sayılacağı düzenlemesi getirilmektedir. Bu durum keyfi uygulamalara yol açabilecektir.

Bahse konu düzenlemeden, davaya konu yerlerde de bu uygulamanın yapılacağı anlaşılmaktadır. Konu yargıya intikal ettikten sonra ve yargı kararı beklenmeden uygulama yapılması, yargı kararlarının baştan

hükümsüz sayılmasına yol açacaktır.

Teklifin 28'inci Maddesi ile 6831 sayılı Kanuna eklenen Ek Madde-19

Kocaeli ili, Nusretiye ilçesinde 2/B uygulamasının yeniden yapılacağını düzenlemektedir. Mevcut Orman Kanunu ve Orman Kadastro Yönetmeliğine aykırı olarak özel bir düzenleme yapılmaktadır. Bu ilçede daha önce yapılan uygulamada, yanan orman alanları 2/B uygulamasına konu edilmemişken; şimdi 2/B uygulanacak sahaların yanan saha içerisinde olup olmadığı nasıl tespit edilecektir. Burada fiili duruma uygun bir uygulamanın önü açılmaktadır.

Teklifin 29'uncu Maddesi ile 6831 sayılı Kanuna eklenen Ek Madde-20

Bu düzenleme ile orman kadastrosu kesinleşen hususi ormanların, parsel bazında yeniden de-

ğerlendirilmesinin önü açılmakta ve 3 hektardan küçük alana sahip parsellerin orman sayılmaması amaçlanmaktadır. Bu düzenleme, Anayasanın 169'uncu maddesindeki ormanların gözetim ve denetimi ile orman alanlarının daraltılmayacağı hükmüne aykırı olduğu gibi Kadastro Kanununun 22'nci Maddesindeki hükme de aykırıdır.

Sonuç olarak; madde gerekçelerinde dile getirilen hususlarla taban tabana zıt değişiklik teklifleri, ormanlarda yeni tahribatlara yol açacak ve dolayısıyla ormanların sağlığı bozulacaktır.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 2012 yılından itibaren 21 Martı "Uluslararası Ormanlar Günü" ilan etmiştir. Her yıl Uluslararası Ormanlar Günü için bir tema belirlenmektedir. 2023 yılının teması ise "**Ormanlar ve Sağlık**" olarak belirlenmiştir. Bu tema ile sağlıklı toplumlar için sağlıklı ormanların gerekli olduğunun altı çizilmektedir.

Ormanlar, insanlığın karşı karşıya olduğu en büyük sağlık tehdidi olan iklim değişikliği ile mücadelede merkezi bir rol oynamaktadır. Ormanlar yaşamsal bir besin ve beslenme kaynağıdır. Ormanlar doğal eczanelerdir. Ormanlarımız tehdit altında ve yardımımıza ihtiyaçları bulunmaktadır.

Orman dostu politikalar, ormanlara ve ağaçların sağlıklı gelişimi için yapılan çabalar sayesinde gezegenimizi ve sağlığımızı koruyabiliriz.

6831 sayılı Orman Kanununda yapılması öngörülen, ormanlarımızın sağlığını ve dolayısıyla halkımızın sağlığını tehdit edecek değişikliklere karşı olduğumuzu kamuoyunun bilgisine sunarız.

Saygılarımızla...

10.03.2023

**TÜRKİYE ORMANCILAR
DERNEĞİ YÖNETİM KURULU**

GAZİANTEP'İN EN GÜZİDE ORMANI VE AKCİĞERİ DÜLÜKBABA ORMANLARI YOL ÇALIŞMALARINA KURBAN EDİLMEK İSTENİYOR!

Türkiye'nin ilk büyük ölçekli orman dışı ağaçlandırması olan Dülük Baba Ormanları, 1950'li yıllarda verimsiz toprak koşulları ve kuraklık gibi olumsuzluklara rağmen Orman İdaresi ve Gaziantep halkının iş birliğiyle oluşturulmuştur. Ormanların, 70 yıl önce tamamen çorak, taşlık ve kayalık Hazine

arazilerinde tesis edilmesinin yanı sıra, alanda çok sayıda Gaziantep'in ağaçlandırılmak üzere Orman İdaresine bağlı olduğu bağların var olduğunu da göz ardı etmemeliyiz. Bugün yaklaşık 1.000 hektar büyüklüğündeki Dülük Baba Ormanlarının bünyesinde aynı zamanda, birçok sivil toplum kuruluşuna

ait hatıra ormanları da mevcuttur. Dülük Baba Ormanlarında ilk yıllarda yapılan ağaçlandırmalarda %5 gibi oldukça düşük başarı elde edilmiş ancak şehrin tüm olanakları seferber edilerek, yıllarca bıkmadan, usanmadan kuruyan fidanların yerlerine yenileri dikilerek ve kuraklığa karşı eşek sırtında su taşınarak

fidanlar sulanmış, nihayetinde bugün gördüğümüz emsalsiz başarı sağlanmıştır. Dolayısıyla Dülükbaba Ormanlarının değeri parayla ölçülemeyecek kadar büyüktür. Günümüzün gerçeği küresel ısınma ve onun sonuçlarına karşı mücadelede, elimizdeki en önemli ve güçlü silah olan ormanlarımızı koruyup geliştirerek, küresel ısınmaya karşı ağaçlandırma seferberliği yapmamız gerekirken; küçük hesaplarla ve günü kurtarmaya yönelik popülist yaklaşımlarla üretilmiş projeler alelacele uygulamaya konulmakta ve geleceğimiz karanlığa sürüklenmektedir. Bilimden uzaklaştıkça başımıza neler gelebileceğini, yakın zamanda bölgede meydana gelen depremler ve seller gibi doğal afetler sonucunda yaşadığımız büyük felaketler bizlere acı bir şekilde göstermiştir. Yapılması planlanan tünelli bağlantı yolu projesi nedeniy-

le; Dülükbaba ormanlarından binlerce ağaç kesilecek, 70 yılı aşkın bir süreçte bin bir emekle bozkırda yaratılan ormanın bütünlüğü bozulacak ve bölgenin ekosistemi çok büyük oranda zarar görecektir. Türkiye orman varlığı ortalamasının çok altında orman varlığına sahip Gaziantep ilinde, Büyükşehir Belediyesinin her fırsatta dile getirdiği “yeşil dostu kent” söylemine taban tabana zıt bir eylemle, halkın ve Orman İdaresinin bin bir emekle oluşturduğu Dülükbaba Ormanlarının yol çalışması bahanesi ile tahrip edilmesi anlaşılır gibi değildir! Geçmiş yıllarda aynı güzergâhta benzer bir proje hayata geçirilmeye çalışılmış, ancak sivil toplum kuruluşları ve vatandaşların yoğun tepkileri ve çabaları sonucunda projeden vazgeçilmişti. Aradan geçen 20 yıldan sonra yeniden başa dönülmesinin ve ormanları tahrip edecek bir projenin dayatılma-

sının mantıklı bir açıklaması olmasa gerek! Tünelli bağlantı yolu projesinin yakın zamanda fiili olarak başlatılacağı ifade edilmektedir. Cumhuriyet dönemi Türk ormancılığın göz nuru ve Gaziantep’in akciğerleri olan, 70 yılı aşkın süredir Gaziantep’li tarafından mesire yeri olarak kullanılan Dülükbaba Ormanlarının iki km doğusunda ve batısında, planlanan bağlantı yolu için alternatif araziler mevcutken, ORMANLAR YOL YAPIMINA FEDA EDİLMEMELİDİR. Türkiye Ormancılar Derneği ve doğa dostu Gaziantep’liler olarak ormanlık alana zarar verilmesini talep ediyor ve projenin yeniden gözden geçirilmesi için yetkililere çağında bulunuyoruz.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur.

18.04.2023

**TÜRKİYE ORMANCILAR
DERNEĞİ YÖNETİM KURULU**

SOĞUKSU MİLLİ PARKI’NDA NELER OLUYOR?

İlgili Kamu Kurumlarının Uyarılarına Rağmen, Kızılcahamam Belediyesi, Milli Park İçerisindeki İzinsiz ve Ruhsatsız (Kaçak) Yapılaşmaya DEVAM EDİYOR!

Ankara ili, Kızılcahamam ilçesinde yer alan **Soğuksu Milli Parkı**, 1959 yılında ilan edilmiş ülkemizin **üçüncü** milli parkıdır.

"Bozkırdaki Orman" olarak adlandırılan Kızılcahamam Soğuksu Milli Parkı; Batı Karadeniz’den İç Anadolu’ya geçiş kuşağında yer alan iklim, bitki örtüsü ve canlı çeşitliliğiyle dikkat çekmektedir. Volkanik bir saha üzerinde yükselen Milli Park sık

ve gür karaçam ormanları, içme suyu kaynakları, kara akbaba yaşam alanı, 1’inci derece doğal sit niteliğinde olan milyonlarca yıllık fosil ağaçları, endemik dağ lalesi, Atatürk Çamı mevkii, günü birlik piknik alanları ve konaklama tesisleri ile eşsiz doğası içinde dinlenme imkânı veren güzelliklere sahiptir.

Kızılcahamam Soğuksu Milli Parkı’nın **"1/25.000 Ölçek-**

li Uzun Devreli Gelişme Planı UDGP" 2008 yılında yürürlüğe konulmuştur (**Foto-1**). 2022 yılında da revize edilmiştir. Milli Park içerisinde yapılacak tüm faaliyetler bu plan hükümlerine uygun olarak yürütülmek zorundadır.

Milli Park içerisinde; mülkiyeti Kızılcahamam Belediyesine ait "Kızılcahamam ilçesi, Yenice mahallesi 789 ada 1 ve 2 numara-

ralı parseller” bulunmaktadır (Foto-2). Parsellerdeki ormanların büyük bir kısmı sıkışık ya da girift (*Tepe kapallığı % 100'den fazla*) kapalıdır.

Ankara Kalkınma Ajansının 2021 Yılı GÜdümlü Proje Desteği Programı kapsamında; Ankara Kalkınma Ajansı ile Kızılcahamam Belediyesi arasında, 2022 yılı şubat ayında, 10 Milyon TL bütçeli "**Soğuksu Milli Parkı – Karagöl Sürdürülebilir Turizm Koridoru**" Projesi için sözleşme imzalandı.

Soğuksu Milli Parkı – Karagöl Sürdürülebilir Turizm Koridoru Projesi kapsamında;

- Kızılcahamam Belediyesince; kendisine ait 789 ada 1 ve 2 numaralı parsellerde izinsiz ve ruhsatsız (kaçak) olarak inşaat yapılmaya başlanmıştır (Foto-3,4).
- İnşaat çalışmaları, 2022 yılında revize edilen Kızılcahamam Soğuksu Milli Parkı UDGP hükümlerine uygun olarak yürütülmek **ZORUNDADIR**.
- Kızılcahamam Belediyesince, İnşaat başlamak için ilgili kurumlardan gerekli izinler **ALINMAMIŞTIR**.
- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı birimlerince inşaata yapılan yerin imar planı henüz **TAMAMLANMAMIŞTIR**.
- Turizm yatırımı veya kısmi turizm işletmesi belgesi alınmadan, ilgili idarece yapı/İNŞAAT ruhsatı **DÜZENLENEMEZ**.
- Ayrıca, bir kısmı Kızılcahamam Belediyesinin 789 ada/2 nolu parselinde, bir kısmı da Milli Park sahası içinde kalan **DSİ'ye ait kanal**, Başbakanlığın 2006/27 sayılı "**Dere Yatak-**

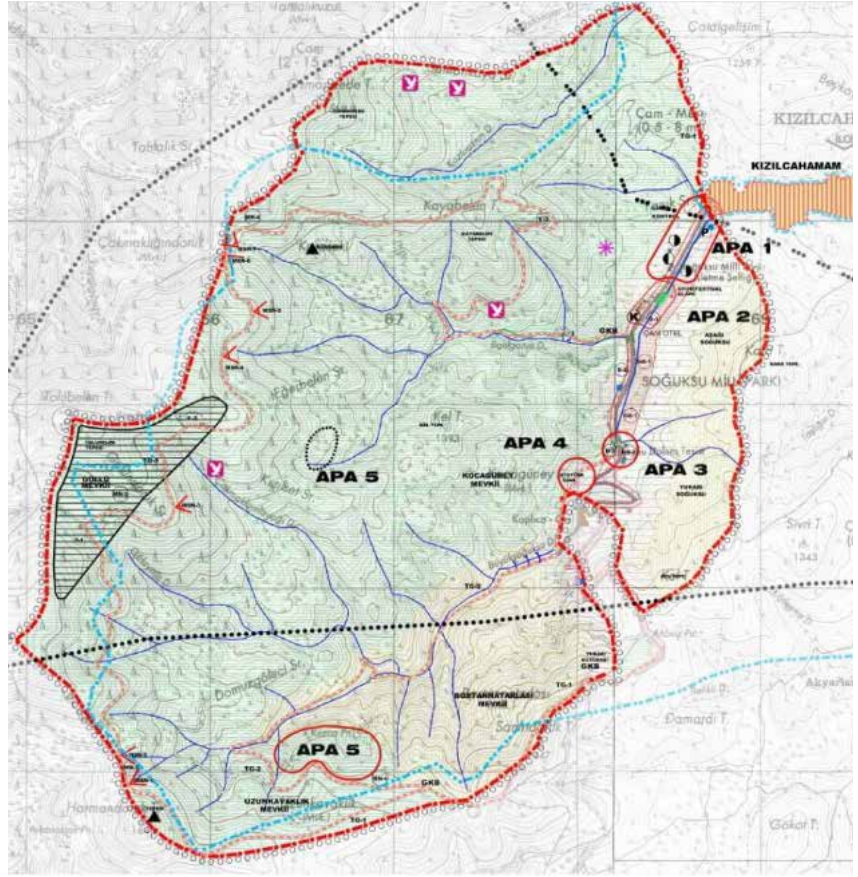

Foto-1: Soğuksu MP UDGP-2008

Foto-2: Kızılcahamam Belediyesine Ait Parseller

Foto-3,4: "789 Ada, 1 ve 2 Parsellerde" Kızılcahamam Belediyesince Yapılan Kaçak İnşaat

Foto-5,6: DSİ'ye Ait Dere Yatağındaki Kanal, 2006/27 Sayılı Başbakanlık Genelgesine Aykırı Olarak Kızılcahamam Belediyesince Kapatılmıştır.

ları ve Taşkınlar Genelgesine" **AYKIRI** olarak Kızılcahamam Belediyesince **KAPATILMIŞTIR**. 2023 yılı Mart ayı içerisinde; DSİ'den uygun görüş alınmadan böyle bir işlemin tesis edilemeyeceğine dair DSİ'nin yazılı görüşü Kızılcahamam Kaymakamlığına iletilmiş olmasına rağmen bahse konu Genelge hükümleri doğrultusunda Kızılcahamam Kaymakamlığına bugüne kadar herhangi bir işlem yapılmamıştır (Foto-5,6).

- Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü ile diğer kurum yetkililerinin sözlü ve yazılı uyarılarına rağmen Milli Park içerisindeki kaçak inşaat çalışmalarını devam ettirmektedir.

3194 sayılı İmar Kanunu'nun "Ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı olarak başlanan yapılar" bölümündeki 32'nci maddede yer alan hükmü doğrultusunda İNŞAATIN DERHAL DURDURULMASI gerekmektedir.

Kamuoyuna saygı ile duyururuz. 24.04.2023

**TÜRKİYE ORMANCILAR
DERNEĞİ YÖNETİM KURULU**

HUKUK MÜCADELEMİZ SONUÇLANDI

03.02.2019 tarih ve 30685 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Bitki Koruma Ürünlerinin Toptan ve Perakende Satılması ile Depolanması Hakkında Yönetmeliğin 12. maddesinin 1. fıkrasının, orman mühendislerine ve orman endüstri mühendislerine yer verilmemesine yönelik ek-sik düzenleme sebebiyle iptali talebiyle Danıştay nezdinde açtığımız davamızda, davamız kabul edilmiş yönetmeliğin ilgili kısmı iptal edilmiştir.

Esas Yönünden İlgili Mevzuat

5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununun "Zararlı organizmaların kontrolü ve yükümlülükler" başlıklı 15. maddesinin 3. fıkrasında, "Devlet ormanlarında bulunan zararlı organizmalarla yapılacak mücadele hizmetleri Bakanlıkça belirlenen esaslara göre, Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından yapılır. Zararlı organizmalarla yapılacak mücadelenin hem orman hem tarım sahalarını ilgilendirmesi hâlinde, mücadele bu Kanun hükümleri çerçevesinde Bakanlık ile Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından işbirliği hâlinde yürütülür."; 31. maddesinin 1. fıkrasında, "Resmî kontroller, uygun sıklıkta, tarafsız, şeffaf ve meslekî gizlilik ilkelerine uygun olarak risk esasına göre, ön bildirim gereken hâller dışında, önceden haber verilmeksizin gerçekleştirilir. Bu kontroller, izleme, gözetim, doğrulama,

tetkik, denetim, numune alma ve analiz gibi uygulamaları da kapsar. Kontroller, Bakanlıkça kontrol yetkisi verilen personel tarafından gerçekleştirilir. Üretim, işleme ve dağıtım aşamalarında hangi meslek mensuplarının hangi resmî kontrollerden sorumlu olduğu Ek-2'de belirtilmiştir." hükümleri yer almaktadır. Anılan fıkra da atıfta bulunulan Ek-2 sayılı ekte ise, bitki koruma ürünlerini üreten iş yerlerinde, ürünlerin satışının yapıldığı yerlerde ve bitki koruma ürünlerini ithal eden işletmelerde resmi kontrollerden sorumlu meslek mensupları arasında ziraat mühendisi, kimyager, kimya mühendisi ile birlikte orman mühendislerine ve orman endüstri mühendislerine de yer verilmiştir.

5531 sayılı Orman Mühendisliği, Orman Endüstri Mühendisliği ve Ağaç İşleri Endüstri Mühendisliği Hakkında Kanunun "Mesleğin konusu" başlıklı 4. maddesinin 15. alt bendinde, "Orman yangınları ve zararlılarıyla mücadele, orman yolları ile orman yangın emniyet yolu ve şeritleri plânlamasını, etüdünü, yapımını, bakımını ve kontrolünü yapmak." orman mühendislerinin faaliyet konuları arasında sayılmış; "Hak, yetki ve sorumluluklar" başlıklı 5. maddesinde, meslek mensuplarının, 4. maddede belirtilen faaliyet konularıyla sınırlı olmak kaydıyla, sertifikalandırmaya, kalite kontrolü yapmaya, denetim yapmaya, muayene yapmaya,

eksperlik yapmaya, özel müesseseler ile işletmeler kurmaya, bunları yönetmeye ve bunların sorumlu müdürlüğünü yapmaya yetkili oldukları düzenlenmiştir.

5996 sayılı Kanuna dayanılarak hazırlanan ve 13.02.2019 tarihli, 30685 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Bitki Koruma Ürünlerinin Toptan ve Perakende Satılması ile Depolanması Hakkında Yönetmelik, Bakanlıkça onaylı bitki koruma ürünlerinin toptan veya perakende olarak satılması ve depolanması ile bu ürünleri toptan veya perakende satacak ve depolayacakların uyması gereken esasları belirlemektedir. Anılan Yönetmeliğin 4. maddesinin 1. fıkrasının (ç) bendinin dava konusu düzenleme tarihinde yürürlükte bulunan halinde, "Bayi: Bitki koruma ürünlerini perakende satan, izin belgesi sahibi gerçek ve tüzel kişiler ile kamu kurumları ve kamu kurumu niteliğindeki kuruluşlar ve birlikleri"; (d) bendinde, "Bitki koruma ürünü: Kullanıcıya farklı formlarda sunulan, bitki ve bitkisel ürünleri zararlı organizmalara karşı koruyan veya bu organizmaların etkilerini önleyen, bitki besleme amaçlı olanlar dışında bitki gelişimini etkileyen, koruyuculara ilişkin özel bir düzenleme kapsamında bulunmayan ancak bitkisel ürünleri koruyucu olarak kullanılan, bitki ve bitki kısımlarının istenmeyen gelişmelerini kontrol eden veya önleyen, istenmeyen bitkileri yok

eden, bir veya daha fazla aktif madde veya maddeleri içeren, sinerji yaratan veya güvenilirliği artıran maddeler gibi bileşenleri içeren preparatları"; (s) bendinde, "Toptancı: Bitki koruma ürünlerinin, toplu olarak ve büyük miktarlarda satışını yapan izin belgesi sahibi gerçek ve tüzel kişiler ile kamu kurumları ve kamu kurumu niteliğindeki kuruluşlar, birlikler ve kooperatifleri" şeklinde tanımlanmış; 6. maddesinin 2. fıkrasında, "Bakanlıktan bitki koruma ürünleri bayi veya toptancı izin belgesi almayanlar bitki koruma ürünü satışı yapamazlar." düzenlemesine yer verilmiştir. Dava konusu edilen "Bayi ve toptancı izin belgesi almak için başvuru yapabilecekler" başlıklı 12. maddesinde ise orman ve orman endüstri mühendislerine yer verilmemiştir.

Yönetmeliğin Dava Konusu Düzenlemesinin İncelenmesi

Anayasa'nın 124. maddesinde, Cumhurbaşkanı, bakanlıklar ve kamu tüzel kişilerinin, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve Cumhurbaşkanlığı karanamelerinin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla yönetmelikler çıkarabileceği hükmüne yer verilmiştir.

Buna göre, idari teşkilat yapısı içinde yer alan Bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşları, görev alanlarına ilişkin olarak ve yönetmelik, yönerge, tebliğ, genelge ve talimat gibi çeşitli adlar altında düzenleme yapabilmektedirler.

Bu düzenlemeler arasında uyulması gereken "normlar hiyerarşisi" kuramına göre, hukuk düzeni, farklı kademedede yer alan Anayasa, kanun, yönetmelik ve diğer düzenleyici işlemlerden oluşan birçok normu içermekte ve her norm geçerliliğini bir üst basamakta yer alan normdan almaktadır. Normlar hiyerarşisine göre kanundan sonra gelen yönetmelik, genelge, tebliğ, talimat gibi düzenlemelerin ancak kanunda verilmiş olan hakkın kullanılmasının açıklanması ile ilgili olacağı, bu metinlerde kanun ile verilmiş olan hakkı genişletici veya daraltıcı mahiyette hükümlere yer verilemeyeceği hukukun genel ilkelelerindenidir.

Yukarıda aktarılan mevzuata göre, orman mühendislerinin ve orman endüstri mühendislerinin, ormanlık alanlarda veya ormanlık alanlar dışındaki alanlarda bulunan tüm orman bitkilerini etkileyen zararlılarla mücadele hizmetlerinde (bu arada bu ürünlerin üretim, işleme ve dağıtım aşamalarındaki resmi kontrolünde) münhasıran yetkili olduklarının kabulü gerekmektedir.

Buna göre, ormanlık alanlarda veya ormanlık alanların dışındaki alanlarda bulunan tüm orman bitkilerini etkileyen zararlılarla mücadele hizmetlerinde yetkili olduğu anlaşılan orman mühendislerine ve orman endüstri mühendislerine, bitki koruma ürünlerinin toptan veya perakende satışını yapmak amacıyla bayi veya toptancı izin belgesi almak için başvuru yapabilecek kişiler arasında yer

verilmemesine ilişkin dava konusu Yönetmeliğin 12. maddesinin 1. fıkrasında hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU

Danıştay 10. Dairesi nezdinde açtığımız davamız, açıklanan bu nedenlerle kabul edilmiş ve 06.12.2022 tarihli 2022/5718 sayılı Karar ile 13.02.2019 tarih ve 30685 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Bitki Koruma Ürünlerinin Toptan ve Perakende Satılması ile Depolanması Hakkında Yönetmeliğin **12. maddesinin 1. fıkrasının İPTALİNE** karar verilmiştir.

TOD Genel Merkez 21 Mart Etkinlikleri

ANITKABİR ZİYARETİ

“Uluslararası Ormanlar Günü” etkinlikleri çerçevesinde Yönetim Kurulumuz, üyelerimiz ve meslektaşlarımızdan oluşan bir heyetle, 21 Mart 2023 tarihinde Anıtkabir ziyareti gerçekleştirilmiştir. Cumhuriyetimizin kurucusu Ulu Önder Mustafa Kemal ATATÜRK’ün manevi huzurunda yapılan saygı duruşundan sonra, aşağıda yer alan metin Anıtkabir Defterine yazılarak, Genel Başkan Ahmet Hüsrev Özkara tarafından imzalanmıştır.

Sevgili ATAM,

“Ülkemizin en köklü ve yetkin sivil ormancılık örgütü olarak, 21 Mart Uluslararası Ormanlar Gününde huzurunuzdayız. 99

yıldır gösterdiğin yolda ve hedeflediğin “Yeşil Türkiye” idealinden şaşmadan, ormanlarımızın ve doğamızın korunması, geliştirilmesi mücadelemize artan bir azimle devam ediyoruz.

Orman ekosistemlerinin karbon depoladığı, su ve oksijen ürettiği tüm kamuoyu tarafından biliniyor. Daha az bilineni ise orman ekosistemlerinin iklim değişikliğinin etkisiyle şiddeti ve sıklığı artan sel, heyelan, çığ, fırtına, kuraklık gibi afetlerden toplumu koruduğu. Yine ormanların havayı temizlemesi, temiz su üretimine katkı sağlaması, rekreasyonel faaliyetlerle toplumun ruh sağlığına katkıları konusundaki farkındalık oldukça

düşük. İşte tam bu nedenle 2023 yılı Uluslararası Ormanlar Günü’nün teması “Sağlıklı insanlar için sağlıklı ormanlar”.

Defalarca açıkladığımız gibi bu defa da haykırarak yineliyoruz. Ormanlar sadece ağaçtan ibaret değildir, ucuz arsa ise hiç değildir. Ormanlar iklim değişikliğine uyum ve toplumun afetlere karşı dirençli hale gelmesini sağlayan en önemli ekosistemlerdir. Maalesef bu konudaki çabalarımıza rağmen iktidarın yaptığı yasal ve idari değişiklikler, orman idaresinin yanlış uygulamaları, ormanlarımızın nitelik olarak azalmasına neden olmaktadır. Bu durumu aşmak için ormanlarımızı korumak, geliştirmek ve

genişletmek amacıyla aşağıdaki önerilerimizi sizin huzurunuzda paylaşmak istiyoruz.

Orman Kanununun 17'nci Maddesiyle izin verilen faaliyetler sınırlandırılmalıdır. Orman Kanununun Ek 16'nci Maddesi iptal edilmelidir. Odun üretimi sınırlandırılmalıdır. Sel ve taşkınlar neden olan akarsuların yukarı havzalarında sel kontrolü, toprak muhafaza ve mera ıslahı çalışmalarına ağırlık verilmelidir. Orman yangınlarıyla mücadele; söndürme odaklı değil yangın çıkmasını önleyici tedbirlerle yapılmalıdır. İşe alımlarda, atama ve yükseltmelerde liyakat esas olmalıdır.

Türk Ormancıları olarak bu önerilerimizi hayata geçirmek için kararlıyız. Bize gösterdiğiniz hedefler doğrultusunda mücadele edip ormanlarımızı korumayı başaracağımıza huzurunuzda söz veriyoruz.”

OKULLARDA EĞİTİMLER VERDİK

Her yıl 21 Mart'ta kutlanan Dünya Ormanlık Gününde (Uluslararası Ormanlar Günü), orman ve doğa sevgisini aşılama ve koruma bilincini oluşturmak üzere Derneğimiz tarafından gerçekleştirilen etkinlikler kapsamında; 20-24 Mart 2023 tarihleri arasında ilk ve ortaokul seviyesindeki öğrencilerimize, ormanlarımız ve doğamız hakkında eğitimler gerçekleştirilmiştir.

TOD üyesi 46 meslektaşımız ve sınıf öğretmenleri tarafından

gerçekleştirilen eğitim çalışmalarında, Ankara genelinde 43 okulda, yaklaşık 6500 öğrenciye, ormanlarımız ve doğamız hakkında sunumlar yapılmış, eğitime katılan öğrencilere boyama kitabı, oyun seti, kalemlik ve karaçam tohumu dağıtılmış, okullarımıza ise sedir fidanları hediye edilmiştir.

Eğitim çalışmalarının ardından 4 Nisan 2023 tarihinde, eğitim veren arkadaşlarımıza Derneğimiz restaurantında iftar yeme-

ği verilmiş, ardından eğitime sundukları katkılardan dolayı teşekkür belgeleri takdim edilmiştir.

Okullarımızdan gelen olumlu geri dönüşler neticesinde eğitim çalışmalarının yaygınlaştırarak devam etmesi ve daha fazla okula/öğrenciye ulaşılması yönünde çalışmalarımız devam etmektedir.

“ULUSLARARASI ORMANLAR GÜNÜ” 2023 YILI TEMASI “ORMANLAR VE SAĞLIK”

21 Mart 2023 tarihinde “Uluslararası Ormanlar Günü” etkinlikleri kapsamında Anıtkabir’de yapılan çelenk töreninin ardından Dernek Genel Merkezi konferans salonunda bir konferans gerçekleştirildi. Saygı duruşu ve İstiklal Marşı’nın okunmasından sonra açılış konuşması Türkiye Ormancılar Derneği Yönetim Kurulu adına Ahmet Ozan Çekiç tarafından yapıldı. İlk konuşmacı olarak Dr. Nurettin Elbir “Dünya Ormanlık Günü Anlam ve Önemi” konulu bir sunum yaptı. Daha sonra Derneğimiz Genel Başkanı A. Hüsrev Özkara tarafından “Ormanlıktaki Son Gelişmeler” anlatıldı. Sayın Özkara konuşmasında, Ülkemizdeki orman-sızlaşma ve orman bozulmasına dikkat çekerek, son yıllardaki yanlış ormancılık politikaları ve uygulamaları nedeniyle ormanlarımızdaki yıkımın hızının her geçen gün daha da artmasına neden olan ormanlarda gerçekleştirilen ormancılık amacı dışındaki tahsisler, yangınlar, korunan alanların artık kullanılan alanlara dönüştürülmesi, özel ağaçlandırmalar, endüstriyel plantasyonlar, aşırı odun üretimi vb. konularına değindi. Bu nedenler sonucu orman köylülerinin ekonomik durumunun daha da kötüleştiği ve ormanla ilişkilerindeki dengenin de bozulduğuna vurgu yapan Özkara, ormanlarımızdan sadece faydalanma anlayışıyla yaklaşan politikalar ve uygulamalardan

ötürü ormanların sağlığının bozulduğu, sağlıklı toplumlar için sağlıklı ormanların gerekli olduğunun altını çizdi. Konferansın

öğleden sonraki oturumunda Prof. Dr. Cantürk Gümüş “Ormana Saygı” konulu bir sunum gerçekleştirdi.

TOD Şube ve Temsilcilikler 21 Mart Etkinlikleri

BATI AKDENİZ ŞUBESİ “ORMANCILIK HAFTASI” ETKİNLİKLERİ

Türkiye Ormancılar Derneği Batı Akdeniz Şubesi olarak Ormancılık Haftasında 21 Mart 2023 Salı günü TÜRÇEV (Türkiye Çevre Eğitim Vakfı) ve Antalya Büyükşehir Belediye Başkanlığı ile birlikte, 23 Mart 2023 Perşembe ve 30.03.2023 Perşembe günleri Şubemiz üyelerinin katılımıyla Antalya Merkezinde bulunan 4 okul ile birlikte etkinlikler yapılmıştır. Bu etkinliğimiz TÜRÇEV ve Antalya Büyükşehir Belediyesini temsilen İklim Değişikliği ve Sıfır Atık Daire Başkanlığı ile birlikte Antalya Vakıf Zeytinliğinde (Zeytinpark), Uğur Okulları İlkokul bölümünden 20, Mehmet Akif Ersoy İlkokulundan da 20 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Şube Başkanı M. Necati Baş açılış konuşmasında Uluslararası Ormanlar Günü ve Türkiye Ormancılar Derneği ile ilgili kısa bilgiler vermiştir. Etkinliğe eğitimci olarak katılan Şube üyemiz Rumi Sabuncu, öğrencilere doğa ve çevreyi tanıma, ormanların yaşamımızdaki önemi konularında bilgiler verdi. Öğrencilerin soruları cevaplandırıldı. Dikim çukurlarının başında fidan dikim esasları uygulamalı olarak anlatıldı. Etkinlik alanının etrafına yakın zamanda deprem felaketi yaşamış olan illerimiz anısına zeytin, defne ve keçiboynuzu fidanları dikildi. Daha sonra öğrencile-

rin beraberinde getirdiği saksılara toprak doldurularak her öğrenciye dallı servi (*Cupressus sempervirens var. horizontalis*) tohumu ekimi yapıldı. Öğ-

renciler sulama işlemlerini ve saksılardaki tohumların çimlenmelerini okullarında takip edeceklerdir. İkramların ardından etkinlik tamamlandı.

23 Mart 2023 Perşembe günü yapılan etkinliğimiz:

Bu etkinliğimiz Antalya Konyaaltı ilçesinde bulunan Gazi Mustafa Kemal İlkokulu 1/F sınıfından 23 öğrenci, 1/G sınıfından da 27 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Şube Başkanı M. Necati BAŞ açılış konuşmasında Uluslararası Ormanlar Günü ile ilgili, eğitimci olarak katılan üyemiz Rumi SABUNCU, öğrencilere doğayı tanıma, ormanların ve ağacın yaşamımızdaki önemi ile bilgiler verdi. Öğrencilerin merak ettikleri konulardaki soruları cevaplandırıldı. Fidan dikim esasları uygulamalı olarak anlatıldı. Okul bahçesindeki uygun alanlara defne ve keçiboynuzu fidanları dikildi.

30 Mart 2023 Perşembe günü yapılan etkinliğimiz:

Bu etkinliğimiz Antalya Konyaaltı İlçesinde bulunan Dr. Günseli-Dr. Bülent Akınsal Özel Eğitim Meslek Okulundan (III. Kademe) 40 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Şube Başkanı M. Necati BAŞ açılış konuşmasından sonra, üyemiz Rumi SABUNCU tarafından öğrencilere çevre ve doğayı tanıma, ormanların ve ağacın yaşamımızdaki önemi ile ilgili bilgiler görsel olarak verildi. Öğrencilerin merak ettikleri konulardaki sorulara cevaplandırıldı. Karşılıklı soru cevap şeklinde yapılan sunum öğrencilerin dikkatini çekti. Fidan dikim esasları uygulamalı olarak anlatıldı. Okul bahçesindeki uygun alanlara defne fidanları dikildi.

SİNOP TEMSİLCİLİĞİ ORMAN HAFTASI ETKİNLİĞİ

Sinop İli Merkez İstiklal İlkokulunda TOD Sinop Temsilcisi Hicran Bayraktar Nalbantoğlu, Sinop İli Merkez Fatih İlkokulunda ise TOD Üyesi Didem Çokluk tarafından 21 Mart Dünya Ormanlar Günü ve 21-26 Mart Orman Haftası konulu sunumlar yapıldı. Derneğimiz tarafından hazırlanan Yenice Ormanları oyunu, boyama kitabı ve kalemlikler öğrencilere dağıtıldı.

24 Mart 2023 tarihinde Sinop-Ayancık Avukat Hasan Hüsnü Kılıç Anaokulunda da bir etkinlik gerçekleştirildi. Etkinlikte, Sinop Üniversitesi Ayancık Meslek Yüksekokulu Ormanlık Bölüm Başkanı ve TOD üyesi Öğr. Gör. Cansu Öztürk tarafından ormanların doğaya faydaları konularında, anaokulu öğrencilerine bilgi verildi. Ardından "karaçam tohum ekimi" ve "bu ağaç kaç yaşında?" faaliyetleri gerçekleştirildi. Etkinlik sonunda Derneğimiz tarafından gönderilen kalemlikler öğrencilere dağıtıldı.

TRABZON TEMSİLCİLİĞİ ORMAN HAFTASI ETKİNLİĞİ

TOD Trabzon Temsilcimiz Yüksel Kılıncı tarafından 21 Mart Uluslararası Ormanlar Günü yapılan basın açıklamasında; resmi verilerde ormanların arttığı gösterilse de “Türkiye ormansızlaşıyor, ormanlarımız tahrip oluyor ve bunlar giderek hız kazanıyor” vurgusu yapılarak, tahrip olan alanların verilerini açıklandı. Yerel basında da yayınlanan ve TOD Genel Merkezi ile eşzamanlı yapılan basın açıklamasında, “Ormanlar sadece ağaçtan ibaret değildir, ucuz arsa ise hiç değildir” ifadelerine yer verildi.

21 Mart Uluslararası Ormanlar Gününde okullarda yapılan eğitimlerde ise 2023 yılının “Ormanlar ve Sağlık” temasına uygun ola-

rak “Sağlıklı insanlar için sağlıklı orman” konusu işlendi. Ormanların, içinde en küçüğünden en büyüğüne sayısız canlı türünün bir arada yaşadığı kocaman bir aile olduğu; nelerden zarar gördüğü, su ve enerji tasarrufu yaparak doğayı ve ormanları nasıl koruyabileceğimizi, ormanların faydalarının neler olduğu konularında anlatımlar yapıldı. Bu anlatımlar görsellerle de desteklendi. Öğrencilere Derneğimizin eğitim materyalleri dağıtıldı.

Eğitim çalışmalarında TOD Genel Merkezinden gönderilen materyaller, öğrenciler tarafından beğenilmektedir. Ancak yapılan eğitimlerde, öğrencilerin görselle-

re daha çok ilgi gösterdiği, o yılki temaya uygun animasyonlarla eğitimin desteklenmesi gerektiği, eğitimlerde kullanılan materyallerin anasınıfları, ilkokullar ve ortaokullara göre düzenlenmesi gerektiği tespit edildi.

22 Mart 2023 tarihinde Salacık İlkokulu / Akçaabat anasınıfı ve ilkokulunda 60 öğrenciye eğitim verildi.

23 Mart 2023 tarihinde Ayfer Karakullukçu İlkokulu / Ortahisar 4. sınıflarda 180 öğrenciye eğitim verildi.

23 Mart 2023 tarihinde Mimar Sinan Ortaokulunda, Kredi ve Yurtlar Kurumu bünyesinde konaklayan depremzede çocuklar için açılan anaokulunda 55 öğrenciye eğitim verildi.

24 Mart 2023 tarihinde DumluPınar İlkokulu / Ortahisar anasınıfında 55 öğrenciye eğitim verildi.

29 Mart 2023 tarihinde Cumhuriyet İlkokulu / Arsin 4. sınıflarda 69 öğrenciye eğitim verildi.

29 Mart 2023 tarihinde Yavuz Selim İlkokulu / Yomra 4. sınıflarda 80 öğrenciye eğitim verildi.

ARTVIN TEMSİLCİLİĞİ ORMAN HAFTASI ETKİNLİĞİ

21 Mart Uluslararası Ormanlar Günü nedeniyle Türkiye Ormancılar Derneği (TOD) Artvin Çoruh Üniversitesi (AÇÜ) Orman Fakültesi Temsilciliği ile Artvin İl Temsilciliği ortaklaşa Artvin Yenimahalle İlkokulunda okuyan 22 öğrenci ile bir eğitim gerçekleştirdi.

TOD Üyesi Doç. Dr. Aşkın Göktürk, AÇÜ Orman Fakültesi Temsilcisi Doç. Dr. Mehmet Özalp, TOD Artvin İl Temsilcisi Recep Polat, TOD Üyesi Ergün Süner tarafından gerçekleştirilen eğitim, birbirinden farklı etkinliklerle daha anlamlı hale getirildi. İlk olarak TOD tarafından gönderilen sunu öğrencilere genel olarak soru-cevap tarzında izletilmeye çalışıldı. Bu da öğrencilerin eğitime birebir katılmasını ve kendi görüşlerini ifade etmelerini sağladı. Sunudan sonra öğrencilerimize çantalar içinde hazırladığımız hediyeleri verildi ki öğrenciler özellikle şapkaları çok sevdiler ve hemen hemen hepsi gün boyunca bu şapkaları taktılar. Daha sonra Orman Fakültemizin fidanlık alanına götürülen öğrencilerimizin her birine fidan dikimi gösterildi ve uygulatıldı. Bu uygulamayı da oldukça beğenen öğrencilerimiz kendilerine verilen fidanları diktiler ve can suyunu verdiler. Son olarak, kapalı sera alanı gezdirilen çocuklara sürpriz olarak hazırlanan tohum ve toprak paketleri verilerek evde bu tohumları aileleriyle beraber yetiştirmeleri istendi. Bu sürprizin çocukları oldukça heyecanlandırdığı ve mutlu ettiği görüldü. Genel olarak, öğrencilerin bu eğitimden hem bir şeyler öğrendiği hem de oldukça eğlendikleri söylenebilir.

AMASYA TEMSİLCİLİĞİ ORMAN HAFTASI ETKİNLİĞİ

BURSA TEMSİLCİLİĞİ ORMAN HAFTASI ETKİNLİĞİ

İZMİR TEMSİLCİLİĞİ ORMAN HAFTASI ETKİNLİĞİ

SAMSUN TEMSİLCİLİĞİ ORMAN HAFTASI ETKİNLİĞİ

ŞANLIURFA TEMSİLCİLİĞİ ORMAN HAFTASI ETKİNLİĞİ

TOD Marmara Şubesi Etkinlikleri

TOD İLKOKULLARI FAKÜLTEMİZLE BULUŞTURUYOR

Türkiye Ormancılar Derneği Marmara Şubesi, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı etkinlikleri kapsamında geçen yıl olduğu gibi bu yıl da ilköğretim öğrencilerini fakültemizle buluşturmayı devam etti.

23 Nisan etkinlikleri kapsamında, Küçükçekmece Akşemsettin İlköğretim Okulu 3/1 sınıfı öğrencileri ile İÜ-Cerrahpaşa Orman Fakültesine bir gezi gerçekleştirildi. Gezide öğrenciler, Silvikültür Anabilim Dalından TOD Marmara Şubesi Yönetim Kurulu Üyesi Prof. Dr. Gülen Özalp ve Doç. Dr. Süleyman Çoban eşlik etti. İÜ-Cerrahpaşa Orman Fakültesi Bahçeköy Yerleşkesinde bulunan Fırat binasında, ormancılıkta kullanılan ağaçlandırma aletleri, toprak ıslah aletleri, tohum koleksiyonu ve ağaç kök yapıları, öğrencilere tanıtıldı. Kuş yuvaları ve avifauna (kuş familyaları) hakkında bilgiler verildi. Türkiye böcek faunasından, memeli yaban hayatından örnekler verilerek,

orman yangınları hakkında öğrencilerinin soruları yanıtlandı. Geziye katılan öğrencilerimiz ile fakülte bahçesinde ağaç tanıtımı yapıldıktan sonra, Derneğimiz üyesi Nail Özer ve Uğur Erol rehberliğinde, İrmak binasındaki orman endüstri mühendisliği bölümündeki ormancılıkta kullanılan kesim aletleri tanıtıldı. Aynı binada bulunan Orman

İnşaatı ve Transportu Ana Bilim Dalı kürsüsünde, ormancılıkta kullanılan iş makineleri, ormanda yol yapım ve ağaç kesim işleri hakkında bilgiler verildi. Öğle yemeğinin ardından Diğer binasında büyük amfide öğrencilere, orman mühendisliği ve üniversite hayatı konulu bilgilendirme yapılarak, toplu çekilen fotoğraf sonrası gezi sonlandırıldı.

ÜMRANİYE'DEKİ DEVLET ORMANINDA YAPILAN UYGULAMALARLA İLGİLİ OLARAK ARAZİ İNCELEMESİ YAPILDI

İstanbul ili Ümraniye ilçesinde, yerleşim yerlerinin bitişiğinde yer alan devlet ormanında, hızlı gelişen egzotik tür olan sahil çamı ile yapılan ağaçlandırma alanlarındaki uygulamalarla ilgili olarak, halktan ve sivil toplum kuruluşlarından gelen tepkiler üzerine, Türkiye Ormancılar Derneği Marmara Şubesi yönetim kurulu olarak yerinde inceleme yapılması kararı alınmıştır.

25.04.2023 tarihinde konuyu yerinde değerlendirmek üzere yapılan inceleme gezisine; Şube Başkanımız Sezai Kaya, Prof. Dr. Gülen Özalp, Galip Uzun, Oğuz Şeker, İÜ-Cerrahpaşa Orman Fakültesi Dr. Öğr. Üyesi Aytekin Ertaş, Ümraniye Kent Savunma-

sından Bulut Can Okuducu ve Aydos Ormanları Savunmasından Gönül Özer katılım sağlamıştır.

Arazide yapılan incelemelerde; söz konusu ormanlık alanlarda hızlı gelişen ve ülkemiz için egzotik bir tür olan sahil çamı meşcerelerinde idare müddetinin dolduğu gerekçesi ile yapay tensil çalışmaları yapıldığı, alana dikilen fidanların başarı oranının yüksek olduğu, uygulamanın 30 ha'lık orman alanında yapıldığı ancak çevresinde aynı uygulamalara konu olabilecek geniş alanların bulunduğu gözlemlendi.

İnceleme ve değerlendirmeler sonucu: yoğun nüfusla iç içe

bulunan yerleşim yerlerinin ve kentleşmenin yakınındaki devlet ormanlarının hatta tüm kuzezy ormanlarının, korumaya dönük bir statüye kavuşturulması gerektiği; aşırı odun üretimi sonucu bu alanlarda ormansızlaşma ve orman bozulması meydana geldiği; bu alanların yeniden hızlı gelişen türlerle ağaçlandırılması yerine sahada daha önce var olan doğal türlere öncelik verilerek yapraklı türlere dönüştürülmesinin daha uygun olacağı tespitlerinde bulunuldu. Hızlı gelişen türlerle yapılacak ağaçlandırmalar kısa sayılabilecek bir zamanda yeniden kesilmek durumunda kalacağından, estetik ve rekreasyonel açıdan tercih edilen bir durum değildir.

DOĞU KAYININDA (*Fagus orientalis* Lipsky) TOHUM OLUŞUM VE VERİMİNE DÖNÜK BAZI TESPİT VE GÖZLEMLER

Dr. Öğr. Üyesi Adil ÇALIŞKAN - İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Orman Fakültesi, Silvikültür ABD, adilkan@iuc.edu.tr

1. Giriş

Doğu kayını (*Fagus orientalis* Lipsky), ekonomik değeri yüksek, asli orman ağaçlarımızdan biridir. Asıl yayılışını Karadeniz Bölgesindeki Kuzey Anadolu kıyı dağları, Trakya'da Yıldız (Istranca) Dağları boyunca, Marmara Bölgesi ve çevresinde yapan bu tür, ülkemizde 1.878.049 hektar kapladığı alan ile ormanlık alanların %8,2'sini oluşturmaktadır (OGM, 2020). Saf ve karışık meşcereleri (saf %4, karışık %4,2) bulunmakta olup, bu ormanların büyük kısmı sürgün kökenlidir. Örneğin, Karadeniz Bölgesindeki kayın ormanlarının %92'si sürgün kökenlidir (Yılmaz 2005).

Fagaceae familyasına ait olan kayın cinsi, boylu ağaç halinde, kışın yaprağını döken bir cinsli bir evcikli, anemogam (tozlaşması rüzgâr ile olan), birinci sınıf orman ağaçlarından. Sürgünler, pseudo-terminal tomurcukludur. Çok sayıda pulla örtülü (20-24 adet), iğ biçimindeki (uzun ve sivri uçlu) tomurcuklar, sürgüne 45° açı yapmış halde ve sürgünlere iki sıralı sarmal (alması) olarak dizilir (Yılmaz, 2014). Sürgün üzerinde bulunan tomurcuklar, uç tomurcuklardan daha küçüktür. Çok sayıda erkek çiçek, başçık (kurul) şeklinde olup uzunca bir sapın uç kısmında bulunur. Dişi çiçek sürgün üzerinde yaprak koltuk-

larından çıkan bir sap ucundadır. Dişi çiçeğin, orta çiçeği körelmiş ve iki yan çiçeği gelişmiştir. Doğu kayınında kupulanın (meyve örtüsü) dış yüzeyinde, dip kısmında yeşil renkli ve damarlı dar-uzun yaprak pullar; uç kısmına doğru ise ipliksi pullar yer almıştır (Avrupa kayınında ise kupula üzerinde tek tip, sivri uçlu-ipliksi seyrek pullar bulunur). Çiçek açma zamanı ortalama olarak nisan-mayıs, meyvelerin olgunlaşması ise eylül-ekim ayıdır. Meyve 1 yılda olgunlaşır ve bu nedenle son yılın sürgünü üzerinde görülür. Önceleri yeşil renkli olan kupula, meyve gelişirken odunlaşır ve daha sonrada da kahverengi olur. Olgunlaştığında meyve örtüsü 4 parça halinde açılır ve içerisinde 3 köşeli 2 (1-3) adet tohum yer alır (Kayacık, 1981; Yaltınk, 1993; Yılmaz, 2014). Nadirde olsa bir kupuladaki tohum sayısı 6'ya kadar çıkabilmektedir (Yılmaz, 2005).

Doğal gençleştirme çalışmalarında başarı üzerinde birçok faktör etkilidir. Başarı, en başta yeterli sayıda dökülen tohum miktarına bağlıdır. Tohumlar dökülmeden önce, tohum verimine yönelik tespitler, uygulamacının tecrübesine bağlı kalmaktadır. Bu bağlamda, tohum verimini daha erken bir zamanda (tohum dökülmeden

önce) tespit etmeye yönelik parametrelerin ortaya konulması, ormancılık çalışmalarında daha başarılı uygulamaların gerçekleştirilmesini sağlayacaktır.

Bu kapsamda, 2013-2018 yılları arasında İstanbul Bahçeköy Orman İşletme Müdürlüğüne bağlı Atatürk Arboretumu'nda seçilen serbest haldeki tek ağaçlarda ve Belgrad Ormanı'ndaki kayın meşcerelerinde çiçeklenmeden tohum dökümüne kadar farklı süreçler gözlemlenerek kayıt altına alınmış ve tohum verimini daha erken bir zamanda belirlemeye yönelik tespit ve gözlemler yapılmıştır.

2. Meyve veya Tohumun Gelişimini Etkileyen Faktörler

Meyvenin oluşum ve gelişim süreci günlük sıcaklık toplamlarıyla ilişkilidir. Belirli bir yöredeki doğal popülasyonlarda, her fenolojik olay, bir tür için belirli bir günlük ortalama sıcaklık toplamından oluşmaktadır. Her fenolojik olay için, günlük sıcaklık toplamının aynı yöredeki yıllık sıcaklık toplamına oranı, her tür için aynı sabit olup, bu oran aynı türün tüm yayılış alanları için geçerlidir (Boydak ve Çalışkan, 2014). Günlük sıcaklıklara ve sıcaklık toplamlarına etki yapan en önemli faktörler; coğrafik bölge, bakı ve yükseltilerdir. Bir yörede, genel olarak, tohum

olgunluğu bakımından en büyük fark, türün güney bakıdaki en alçak yükseltisi ile kuzey bakıdaki en yüksek bulunış yeri arasındadır. Fransa'da Avrupa kayınında her 100 m yükseklik artışının 4 günlük süreye, 1 enlem derecesinin ise 3 güne denk geldiği belirtilmektedir (Tosun 1992). Günlük sıcaklık değerlerinin yüksek seyrettiği yıllarda, tohumlar (meyveler) daha erken olgunlaşmaktadır. Sıcaklık toplamına bağlı olarak aynı ağaç türünde tohumun (meyvenin) oluşum ve gelişimi;

- İklima bağlı olarak yıldan yıla ve bir önceki yılın yaz mevsimindeki iklim durumuna (çiçek tomurcukları bir önceki yılda oluşur),
- Oluşum ve gelişim dönemindeki hava hallerine (geç donlar, aşırı yağışlar, kuraklık, ekstrem sıcaklık, rüzgar vb.) ve özellikle tozlaşma dönemindeki hava hallerine (sıcaklık, yağış, bağıl nem, sis, kurutucu rüzgarlar),
- Yükseltiye (alçak-yüksek), bulunış yerine (üst-alt yamaç) ve bakıya (güney-kuzey),
- Ağacın bulunış yerine (serbest-meşcere içi, üst veya alt meşcere katı) ve ağaç üzerindeki konumuna (üst-alt, gölge-güneşli taraf) bağlı olarak (10-30 gün) değişiklik gösterebilir.

3. Meyvenin Oluşum ve Gelişim Süreci

a) Çiçeklenme Evresindeki Gelişim Süreci

Ağaçlar vejetasyon dönemi içinde, gelecek yılın boy büyümesini sağlayacak olan vejetatif

tomurcukları (uç tomurcukları) oluşturmaya (mayıs-temmuz) ve besin maddesi depolamaya başlar. Kozłowski ve Pallardy (1996)'ya atfen Akkemik (2010)'e göre; tomurcuklarda besin maddesi depolanması yaz sonlarında olmaktadır. Kayında haziran ve temmuz aylarındaki iklim, generatif tomurcukların oluşumu (dolayısıyla gelecek yılın tohum verimi) üzerinde etkilidir (Suner, 1982). Gelişim tamamlandığında sürgün üzerinde iki tip tomurcuk oluşur. Biri sadece sürgün verecek tomurcuklar, diğeri ise çiçek (çiçek ve sürgün) verecek tomurcuklardır. Ağaç gelecek yıl tohum verecek ise çiçek (dişi ve erkek) taslakları sürgün tomurcuğu içinde yer alır. Tomurcuğu küçük olan türlerde bu durum çıplak gözle fark edilemez (ancak temmuz ayından sonra mikroskopik incelemede görülebilir). Brett (1963)'e göre gelecek yıl hem sürgün hem de çiçek verecek tomurcukların dip

kısımlarının şişkin ve tabana oturmuş durumda olduğu belirtilmektedir. Ancak bu durum, tecrübe ve çok yakından bakmayı gerektirir. Vejetasyonun bitmesine kadar gelişimini tamamlayan tomurcuklar sonbahar ve kış aylarını bu durumda geçirir.

İlkbaharda vejetasyonun başlaması (İstanbul-Bahçeköy şartlarında iklim durumuna bağlı olarak mart-nisan başında) ile birlikte tomurcuklar da faaliyete geçer. Tomurcuk pulları ve sürgün taslağı büyüyerek gelişir. Çiçek ve sürgün verecek tomurcuklarda faaliyet, sadece sürgün verecek tomurcuklara göre daha erken başlar (Resim 1). Gelişimin tomurcuk içinde devam ettiği henüz tomurcuk pullarının patlamadığı bu durumda; sadece sürgün verecek tomurcuklar ince (zayıf) ve uzun hem sürgün hem de çiçek verecek tomurcuklar kısa ve tombul görünümündedir (Resim 2).

Resim 1: İlkbaharda tomurcukların görünüşü (21.03.2014)

Resim 2: Sürgün ve çiçek verecek tomurcuklar (09.03.2016)

Tomurcuk içinde erkek ve dişi çiçekler gelişmeye başlar (Resim 3). Daha sonra da havaların ısınmasına (gece-gündüz arasındaki sıcaklık farkının azalmasına) ve tomurcukların gelişimine bağlı olarak açılır. Erkek çiçekler,

yeni oluşmaya başlayan uzun sürgünün dip kısmında ve kısa sürgünde, uzun bir sapa bağlı olarak 1-5 (7) adet veya daha fazla sayıda çiçek kurulu oluşur (Resim 4). Bu sayı, bol tohum yılında söz konusu ağaç

Resim 3: Tomurcuklardaki erkek ve dişi çiçekler (09.03.2016)

için maksimuma ulaşır. Oluşum ve gelişim aşamasında yeşil renkli erkek çiçekler olgunlaşma aşamasında sarı renge sahiptir. Avrupa kayınında erkek çiçeklerin -1°C 'de dondan zarar gördükleri tespit edilmiştir (Tosun 1992). Gelişimini tamamlayarak olgunlaşan erkek çiçekler polen saçmaya başlar (bir türün polenleri sabit bir gün sıcaklığı toplamında olgunlaşır).

Dişi çiçekler uzun sürgün üzerinde yer alacağı için erkek çiçeklerden daha sonra görünür hale gelir. Yeşilin açık tonlarına sahip dişi çiçekler meyve taslağı şeklindedir. Dişi çiçekler, yeni oluşmaya başlamış ve gelişimi devam eden sürgünde yaprak koltuklarından çıkan bir çiçek sapı ucunda bulunur. Genellikle bir sap üzerinde 1 (1-3) adet çiçek bulunur (Resim 5). Sürgündeki dişi çiçek sayısı 1-5 (7) adettir. Bol tohum yılında bu sayı ve ağaç üzerindeki miktarı, söz konusu ağaç için maksimuma ulaşır. Avrupa kayınında dişi çiçeklerin -1.4 ile -3°C arasında dondan zarar görek, kırılıp dökdükleri tespit edilmiştir (Tosun, 1992).

Gelişimini tamamlayarak olgunlaşan yeşil renkli dişi çiçekler polen kabul evresine girer (Resim 6). Bir dişi çiçek, çoğunlukla 2 tohum oluşturacağı için, çiçek üzerinde polenlerin konacağı 2 adet stigma bulunur. Avrupa kayınında dişi çiçeğin polen kabul evresi 7 gündür (Tosun 1992). Avrupa kayınında, dişi çiçek polen kabul ettikten sonraki 14 günlük periyotta döllenmektedir. Maksimum süre olarak 21 günde ağacın tüm dişi çiçekleri

Resim 4: Uzun ve kısa sürgündeki erkek çiçekler (19.04.2018)

Resim 5: Sürgün üzerindeki bir dişi çiçek (25.03.2016)

Resim 6: Polen kabul evresindeki dişi çiçek (12.04.2016)

döllenmiş olmaktadır (Tosun 1992). Kapalı tohumlularda 2 döllenme olur (Yumurta hücresinin çekirdeği ve kutup hücreleri). Kayında yumurta çekirdeğinin döllenmesi ile embriyo, kutup hücrelerinin döllenmesi ile de endosperm veya kotiledon yapraklar (besleyici doku) oluşur. Bu döllenmeler sonucunda, pistil ya da çiçeğin diğer kısımlarının gelişmesiyle meyve meydana gelir (Akkemik, 2018). İki döllenmeden birisi olmadığında tohum kabuğunun içi boş olup sağır tohum olarak adlandırılır (genellikle yumurta çekirdeği döllenmediğinde, kutup hücrelerinin de döllenmediği bilinmektedir¹). Meyve sapı döllenme oluncaya kadar gelişimine devam eder ve dişi çiçek meyve taslağı haline gelir.

Tozlaşma aşamasında uzun süreli şiddetli yağışlar, sis oluşumu, yüksek bağıl nem, ekstrem sıcaklıklar ve dolu yağışları tozlaşmanın azalmasına ve bunların sonucunda da tohum veriminin düşmesine neden olur. Dişi çiçeklerin oluşum ve gelişim aşamasında kayıplar da olabilmektedir. Tohum veriminde en fazla kayıp çiçeklenme ve döllenme aşamasında olur.

Polen saçımı biten erkek çiçek kurulları kurumaya başlar, rengi açık kahverengiye dönerek dökülür. Hava hallerine bağlı olarak döküm haziran ayında tamamlanır (Resim 7).

Yapraklanma tozlaşmadan sonra hızlanır. Ağaç meyve için ge-

1 Kayında boş tohumların içinde kotiledon yaprakları oluşmadığından, uzun eksen boyunca gelişimi kesintiye uğrayarak kurumuş iplikli yapıdaki embriyo görülmektedir (Resim 10).

Resim 7: Kuruyarak dökülmüş erkek çiçekler (01.05.2017)

rekli besin maddesini sağlamak amacıyla yapraklarda daha fazla fotosentez yapma ihtiyacı duyar. Bunu sağlamak amacıyla, yapısında klorofil (yapraklara yeşil rengi veren) bulunan kloroplast hücrelerinin yoğunluğu (sayısı) artar. Bu nedenle bol tohum verecek kayın ağaçlarının yaprakları, tohum vermeyecek ağaçlara göre daha koyu ve kuruşunu görünür² (Resim 8). Bol tohum vermiş ağaçlarda oluşan bu renk farklılığı çıplak gözle yakın ve uzak mesafelerden (500-600 m veya daha fazla) fark edilebildiği gibi, dron görüntülerinde de (hava fotoğraflarından) kolaylıkla ayırt edilir. Hatta bu renk farklılığı aynı ağacın bol tohum veren ve vermeyen dallarında bile görülür³ (Resim 9). Bu renk farklılığı bilinmediği

takdirde, o ağacın Doğu kayını yerine Avrupa kayını olduğu söylenebilmektedir. Hatta hava fotoğraflarında bu özellik nedeniyle meşcerede iki farklı tür olduğu yorumu yapma ihtimali yüksektir.

b) Döllenmeden Sonraki Gelişim Süreci

Döllenme olup meyve gelişmeye başlayıncaya kadar sağır (döllenmemiş, boş) tohumları

dışardan ayırt etmek mümkün değildir. Kayında döllenme eksikliği olsa da meyve gelişir. Ancak gelişen bu meyvedeki tohumun içi boştur. Bu nedenle kayında görülen bu durum sağır tohum olarak adlandırılmıştır. Yaz mevsiminde sağır tohumlar şiddetli yağışlarda dökülebileceği gibi (Resim 10), sonbahardaki tohum dökümüne kadar ağaç üzerinde de kalabilir.

Döllenme olup olmadığı, meyve içindeki tohumun kabuğunu doldurmasından sonra, ancak haziran-temmuz ayında meyvenin kesilmesi ile anlaşılır (Resim 11). Kupula henüz odunlaşmadığı için bıçakla kolayca kesilebilir. Tohum kabuğu içinde embriyo oluşmuş ve kotiledon yaprakları oluşturacak besin maddesi birikmeye başlamıştır. Tohum verimi konusunda en sağlıklı bilgi, bu dönemde elde edilmektedir.

Döllenmeden sonra meyve hızla gelişmeye başlar. Tohum kabuğu kotiledonlardan daha önce gelişimini tamamlar. Başlangıçta tohum kabuğu olacak kısım-

Resim 8: Tohum veren ağaçlardaki renk farklılığı (15.06.2017)

2 Prof. Dr. Ünal Akkemik' in Sözlü açıklaması.

3 Koyu renkli dallarda meyveli sürgünler bulunur ve bunların ağaç üzerindeki miktarı fazladır. Açık renkli bu dallar ya hiç tohum vermez veya sürgünlerde 1-2'li meyve bulunur. Bahçeköy-Arboretumdaki serbest örnek ağaçlarda bu dallar ertesi yıl bol tohum vermek suretiyle koyu renk olmuştur. Meşcere içindeki açık renkli ağaçlar genellikle tohum vermezler.

Resim 9: Tohum veren ve vermeyen dallardaki renk farklılığı (01.07.2016)

Resim 10: Dökülmüş boş (sağır) tohumlar (11.07.2014-Kurtkemerli)

Resim 11: Haziran-temmuz ayında meyve kesiti (01.07.2016)

Resim 12: Ağustos ayında gelişimini tamamlamış meyveler (06.08.2014)

lar kalın olup meyvenin yarısından fazlasını oluşturmaktadır. Haziran-temmuz ayı içinde kotiledonlar hızlı bir şekilde gelişir. Bol meyve taşıyan dallar aşağıya doğru sarkmaya başlar. Temmuz ayı ortasında, kotiledonlar kalp şeklini alır, ancak katlanmış durumdadır. Karbonhidrat, yağ, protein ve büyüme hormonları gibi maddeler depolanır. Meyve ağustos ayı sonuna kadar normal boyutlarına erişmiş olur (Resim 12). Meyveler olgunlaştıkça ve rutubetini kaybettikçe yeşil renk sararmaya başlar ve daha sonra rengi kahverengiye döner. Bu aşamada meyve kabuğu incelmış, kotiledonlar kabuğu doldurmuş ve embriyo gelişimini tamamlamıştır.

Kayında tohumların olgunlaşarak (fizyolojik olgunluk) dökülmesi eylül ayı ortasında başlar. Fakat ilk dökülen tohumlar genelde sağlam olmayan boş (sağır) ve böcekler tarafından yenmiş tohumlardır. Ana tohum döküm zamanı ekim ayıdır (Resim 13, 14 ve 15). Kasım ayının birinci yarısında sağlam tohum dökümü hala devam etmekte birlikte bunların oranı çok düşüktür. Tohum dökümü, iklim koşullarına bağlı olarak bazı yıllarda aralık ayı sonlarına kadar sürebilir (Saatçioğlu 1979). Ekim ayının farklı haftalarında dökülen tohum miktarı iklim etkilerine bağlıdır. Fakat genellikle dökülen sağlam ve dolu tohum miktarı Ekim ayının ikinci yarısında daha fazladır. Dolu tohumlarda en yüksek çimlenme yüzdesi de Ekim ayının ikinci yarısında dökülenlerde saptanmıştır (Suner 1978). Kayın tohumunun bin tane ağırlığı; Suner

Resim 13: Tohumlarını dökmüş dallar (12.10.2016)

Resim 14: Ekim-kasım ayında dökülmüş tohumlar (04.12.2014)

Resim 15: Boş ve dolu tohumlar (12.10.2016)

(1978)'in tespitlerine göre 273 gr (215-340 gr), Yılmaz (2005)'in tespitlerine göre de 307 gr'dır (252-364 gr). Ancak bu durumun yıllara göre değişebildiği görülmektedir. Taze tohum %25-30 rutubet ihtiva eder (Suner 1978). Kayın tohumu toprak üstü (epigeik) çimlenme yapar.

Meyve oluşumundan sonra kuş türleri, özellikle Tahtalı Güvercin (*Columba palumbus* L.), tohum dökümünden sonra geyikler, karacalar, yaban domuzları, porsuklar, su samurları ve fareler önemli zararlar yapabilmektedir. Dökülen tohumların %80-90'ı hayvanlar tarafından yenir (Tosun 1992).

4. Tohum Verimi ve Zengin Tohum Yılı Tahmin ve Tespiti

Kayında meyve 1 yılda, yani aynı vejetasyon döneminde oluşur ve gelişir. Meyvenin oluşum ve gelişim aşamasında biyotik ve abiyotik faktörler gelişimi etkileyebildiğinden fenolojik gözlem büyük önem taşır. Bu nedenle ağaçların çiçeklenme aşamasından tohumun dökülmesine kadar izlenmesi doğal gençleştirme için önemlidir.

Tohum verimi; ağaçların yaşına, meşcerelerin müdahale görüp görmediğine (ağaçların tepe tacına), yetiştirme ortamı verimliliğine, yükseltiye ve tohum yıllarındaki hava hallerine göre değişir. Çiçeklenme ve tohum tutma, serbest ağaçlar ile meşcere kenarlarındaki ağaçlarda daha fazladır. Serbest ağaçlar her sene veya iki yılda bir tohum verebilirken, meşcere içindeki ağaçlarda bu süre daha uzundur (2-4 yıl). Zengin to-

hum yıllarının tekrarı (oluşum sıklığı) başta ağaç türü olmak üzere, bulunuş yerine ve iklim koşullarına göre değişir. Yapılan araştırmalara göre yurdumuzda kayında zengin tohum yılları 3-5 (5-6) yılda bir görülmektedir (Suner, 1978; Tosun, 1992; Oda-başı ve ark., 2004). Ülkemizde kayında zengin tohum yılı, çok geniş bölgelerde aynı yılda görülebilmektedir. Ancak aynı yörede bile sapmalar olabilmektedir. Örneğin, Belgrad Ormanı Bentler bölgesinde kayında zengin tohum yılı olurken, Kurtkemerli bölgesinde ise zayıf veya ara tohum yılı oluşabilmektedir. Geniş alanlarda kayın ormanları bulunan 7 Orman Bölge Müdürlüğünden (İstanbul, Adapazarı, Bolu, Zonguldak, Kastamonu, Bursa ve Giresun) alınan doğal gençleştirme verilerine göre; 2008, 2012, 2016 ve 2020 yıllarında zengin tohum yılının olduğu, yine aynı verilerde işletmeler ve bir işletmedeki farklı yörelerde sapmalar bulunduğu açıkça görülmüştür. 2024 yılında geniş alanlarda, zengin tohum yılı olacağı tahmin edilmektedir.

Zengin tohum yılında dökülen tohum miktarı, belirtilen koşullara göre değişebilir. Yapılan araştırmalara göre; Bolu yöresinde zengin tohum yılında m^2 ye düşen ortalama tohum miktarı 280 adet olup, bu sayı 152-600 adet arasında değişmektedir (Tosun, 1992). Belgrad Ormanı'nda yapılan araştırmalarda; zengin tohum yılında m^2 ye düşen 198 adet tohumdan 163 tanesi dolu, 35 tanesi boş tohum olarak saptanmıştır (Satçioğlu, 1970). Ara tohum yıllarında boş tohum oranı daha da yükselmektedir. Tosun (1992)

tohum verimini sınıflayarak m^2 'ye dökülen tohum miktarının 250 adetten fazla olduğu yılı zengin (bol) tohum yılı, 131-250 adet arasını da iyi tohum yılı olduğunu belirtmektedir. Yüksek zonlarda (1350 m üstü) tohum verimi optimal yayılış alanlarına göre daha düşük ve tohum büyüklüğü daha küçüktür. Doğu kayınında kaliteli tohum verme yaşı 60 yıl, üstün ağaç yaşı ise 90 yıldır (Tosun 1992). İleri yaşlara kadar tohum verme yeteneği devam etmektedir. Meşceredeki ağaçlarda, tohum verimini artırmak amacıyla yapılan hazırlama kesimlerinin etkisi ancak 3. yılda görülebilmektedir.

Tohum oluşum ve gelişim aşamasında bazı özellikler, tohum verimi konusunda bir fikir verebilir. Bol tohum yılını tespit etmek amacıyla yapılacak gözlem ve tespitler, meyvenin olgunlaştığı vejetasyon döneminde yapılması daha kolaydır.

Bir önceki yılda oluşmuş tomurcuklar; ilkbaharda şişmeye başladığı, ancak tomurcuklar patlamadığı dönemde, sadece sürgün verecek tomurcuklar ince (zayıf)

ve uzun; çiçek (hem sürgün hem de çiçek verecek) tomurcuklar kısa ve tombuldur (Suner, 1982). Ağaçtaki tomurcuk şekli ve yoğunluğuna bakarak ağacın oluşturabileceği tohum verimi konusunda bir tahmin yürütmek mümkün olur (Resim 1). Çiçek ve sürgün verecek tomurcuk sayısı, sadece sürgün verecek tomurcuk sayısına göre ne kadar fazla olursa, ağaç o derece bol tohum verecek demektir (Resim 2). Ağaç üzerindeki tomurcukların %80 ve üzeri kısa ve şişkin ise ağacın bol tohum vereceğinin göstergesi olabilir (Suner, 1978).

Ayrıca ağaçların altındaki toprak yüzeyinde, bir önceki yıl sonbaharda dökülmüş bulunan henüz çürümemiş durumdaki açılmış meyve kabuğu miktarına bakılarak, bu yılki tohum verimi konusunda da bir fikir çıkarılmaya yapılabilir (Resim 16). Örneğin, zengin veya iyi bir tohum yılından sonra, ağaçların bol tohum verme olasılığı çok düşüktür. Kupula miktarı az olduğunda (zayıf veya orta tohum yılı), ağaçların bol tohum verme olasılığı yüksektir.

Resim 16: Bir önceki yıl dökülen kupulalar (05.05.2017)

Haziran ayında dökülen erkek çiçeklerin miktarı, ağacın tohum verimi hakkında bir fikir verebilmektedir (Resim 7). Yapılan bir araştırmaya göre, haziran ayı sonunda m²'ye 1500'ün üzerinde erkek çiçek dökülmesi, o yılın iyi ya da zengin (bol) tohum yılı olacağına işaret ettiği belirtilmektedir (Tosun, 1992). Ancak bu 2 tespit, yeterli tozlaşma ve dölllenme olaylarının olmaması durumunda, kesintiye uğramaktadır. Bu nedenle haziran ayından itibaren meşcerede sağır tohum dökümü olup olmadığı kontrol edilmelidir (Resim 10). Ayrıca yaz periyodunun kurak geçmesi meyve dökülmelerine sebep olacağından izlenmelidir.

Bol tohum veren veya vermeyen (ya da çok az veren) ağaçların yapraklarında oluşan renk farklılığı nedeniyle; gençleştirme alanındaki ağaçlar çıplak gözle fark edileceği gibi (Resim 8); dron uçurmak suretiyle, çekilen görüntülerden tohum veren ağaçların yoğunluğunu tespit etmek mümkündür. Örneğin, İstanbul Orman Bölge Müdürlüğü Çatalca-Binkılıç İşletme Şefliğindeki kayın sahalarında 2016 yılı zengin tohum yılı olmuştur. Kayın gençleştirme alanında çekilen dron görüntüleri de bu tespiti doğrulamaktadır (Resim 17).

En sağlıklı tohum verimi tespiti zamanı, dölllenme olayının gerçekleştiği ve tohum içlerinin dolduğu, yükseltiye bağlı olarak temmuz-ağustos ayında yapılabilir. Meşcere kenarındaki ağaçlara bakarak, meşcere içindeki ağaçların tohum verimi hakkında fikir yürütmek yanlıglara sebep olabilir. Bu nedenle gençleş-

Resim 17: Dron görüntüsü (15.06.2017- Çatalca Binkılıç)

tirme alanlarında örnek ağaçlar kesilmeli ve aşağıdaki gözlem ve sayımlar yapılmalıdır.

Son yılın sürgünlerinde 1-5 (6-7) adet meyve bulunur. Bir dalda, yanal sürgünlerde 1-5 meyve görülürken, uç sürgünlerde meyve adedi 5-7'ye kadar çıkmaktadır. Zengin tohum yılında, bol tohum veren ağaçların dalları aşağıya sarkar. Örneğin, Bahçeköy Belgrad Ormanı'nda yapılan tespitlerde; zengin tohum yılında 3 ve 4 meyve bulunan sürgünlerin

çoğunlukta olduğu, az miktarda da olsa uç sürgünlerde 5 ve 6 adet meyvelere rastlandığı tespit edilmiştir (Resim 18 ve 19). Tohum verimi düştükçe (orta veya zayıf tohum yılı), ağaç üzerindeki 1 ve 2 meyve bulunan sürgün sayısı artmakta (Resim 20), hatta bazı sürgünlerde hiç meyve bulunmamaktadır. Keza bu ağaçlarda boş tohum oranı da yüksektir (%80'lere kadar çıkabilir). Ayrıca bu ağaçlarda böcek zararı fazladır. Bu tip tespitin yapıldığı gençleştirme alan-

Resim 18: 3 ve 4 meyveli sürgünler (01.07.2016)

Resim 19: 5 meyveli sürgün (20.07.2016)

Resim 20: 1 ve 2 meyveli sürgünler (01.07.2016)

lannda; sonbaharda dökülen tohumların büyük bir kısmının boş, kurtlu ve böcekli olduğu da görülmüştür. Aynı alanda ertesi yıl ilkbaharda tohumdan gelen gençliğin çok az veya yetersiz olduğu, sürgünden (kütük ve kök sürgünü) gelenlerin ise sahaya hakim olduğu da tespit edilmiş-

tir (kayında makinalı diri örtü temizliği veya toprak işleme yapıldığında, ağaç köklerinin yaralanması sonucu bol miktarda kök sürgününün de oluştuğu bilinmektedir). Bu durum farklı orman bölge müdürlüklerinde de görülmüştür. Yapılan fenolojik gözlem ve tespitler ışığındaki

öneriler aşağıda verilmiştir.

5. Öneriler

Döllenmeden önce yapılan tohum verimi tahmini, hava hallerine bağlı olarak kesintiye uğrayabilir. En sağlıklı tohum verimi döllenmeden sonra, meyvedeki tohumların içlerinin dolduğu temmuz-ağustos ayında yapılan tespitlerdir. Sadece meşcere kenarındaki ve tohum ağaçlarına bakarak yapılan tespit yeterli değildir. Gençleştirme alanında örnek ağaçlar kesmek ve bu ağaçlarda yukarıda açıklanan şekilde meyve sayımları ve miktarlarına bakmak gerekir. Ayrıca meyveler kesilerek, tohum içlerinin dolu olup olmadığı kontrol edilmelidir.

Tohum veren ve vermeyen (ya da çok az veren) ağaçların yapraklarında oluşan renk farklılığı nedeniyle, gençleştirme alanındaki dron görüntülerinden tohum veren ağaçları ve yoğunluğunu saptamak mümkündür.

Büyük meyveli ağaçlar, tohum verimi için besin maddesi depolarlar. Kayında, meşcere içindeki ağacın normal şartlarda her sene bol miktarda tohum verme ihtimali çok düşüktür. Bu nedenle toprak yüzeyinde geçen yıl sonbaharda dökülmüş kupula miktarı fazla ise (Resim 16), söz konusu ağacın bu yıl bol tohum verme ihtimali düşüktür.

Ne kadar sağlıklı bilgiler elde edilirse, tohum takviyesi amacıyla tohum toplamaktan da tasarruf elde edilmiş olur.

6. Kaynaklar

Akkemik, Ü. 2010. Ağaç Fizyolojisi Ders Notları.

Akkemik, Ü. 2018. Genel Botanik Ders Notları.

Anonim, 2020. Orman Varlığımız. Çevre ve Orman Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü, OGM Matbaası.

Boydak, M., Çalışkan, S. 2014. Ağaçlandırma, OGEM-Vakfı, ISBN 978-975-93943-8-7, Ankara.

Brett, D.W. 1963: The Inflorescence of *Fagus* and *Castanea* and The Evolution of The Cupules of The Fagaceae. *New Phytologist* 63.

Kayacık, H. 1981. Orman ve Park Ağaçlarının Özel Sistematiği, II. Cilt. İ.Ü. Orman Fakültesi Yayınları, No 287, İstanbul.

Odabaşı, T., Çalışkan A., Bozkuş, H.F., 2004. Silvikültür Tekniği,

İ.Ü. Orman Fakültesi Yayınları, No: 475, İstanbul.

Saatçioğlu, F. 1970. Belgrad Ormanında Kayının Büyük Maktalı Siper Metodu İle Tabii Olarak Gençleştirilmesi Üzerine Deney ve Araştırmaların 10 Yıllık Sonuçları. İ.Ü. Orman Fak. Dergisi, Seri A. Sayı 2.

Saatçioğlu, F. 1979. Silvikültür II. (Silvikültür Tekniği). İ. Ü. Orman Fakültesi Yayınları, No 172, İstanbul.

Suner, A. 1978. Düzce, Cide ve Akkuş mıntıklarında saf Doğu Kayını meşcerelerinin doğal gençleştirme sorunları üzerine araştırmalar (Basılmamış Doktora Tezi).

Suner, A. 1982. Düzce, Cide ve Akkuş mıntikalarda saf Doğu Kayını meşcerelerinin doğal gençleştirme sorunları üzerine araştırmalar.

Ormancılık Araştırma Enstitüsü yayınları. Teknik bülten serisi No: 107, Ankara.

Tosun, S. 1992. Bolu Yöresi Doğu kayını (*Fagus orientalis* Lipsky.) Ormanlarında Tohum Verimi Üzerine Araştırmalar. Ormancılık Araştırma Enstitüsü Yayınları, Teknik Bülten No 232, Ankara.

Yaltınk, F. 1993. Dendroloji, Ders Kitabı II. İ.Ü. Orman Fakültesi Yayınları, No 420, İstanbul.

Yılmaz, M. 2005. Doğu kayını (*Fagus orientalis* Lipsky.) Tohumlarının Fizyolojisi Üzerine Araştırmalar. Doktora, İ.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü.

Yılmaz, H. 2014. *Fagus L.* (Editör Ü. Akkemik). Türkiye'nin Doğal-Egzotik Ağaç ve Çalıları 1. Çevre ve Orman Bakanlığının, Orman Genel Müdürlüğü Yayınları.

Resim 21: İstanbul Orman Bölge Müdürlüğü teknik elemanlarına yapılan kayında doğal gençleştirme semineri (16.06.2016-Kırklareli)

ETİK VE “ETİKLER”

İoanna Kuçuradi*

‘Etik’ sözcüğü son otuz yılda moda oldu. Etik başlıklı kitabımı ilk yayımladığım 70’li yıllarda, etikle uğraşmak modası geçmiş bir iş sayılırdı. Oysa birbirimizle ilişkilerimizde her yapıp ettiğimizde, her kararımızda etik değer sorunları söz konusu.

Etiğe ilginin canlanmasında çeşitli etkenler rol oynamıştır. Ne var ki, bugün moda olan, felsefenin bir alanı, bilgisel bir alan olarak etik değildir. Moda olan, “meslek etikleri” denilen etiklerdir. Bunların en eskileri bio-medikal etik veya bioetik ve basın etiğidir. Bu arada çeşitli meslekler ve hizmet alanları, kendi etiklerini geliştirmiş ya da geliştirme çabasında.

“Etik”le ilgili gördüğümüz bir gelişme de, bütün kültürlerle saygı talebinin ve postmodernizmin norm sorunlarına relativist yaklaşımının –“ne olsa olur” (*anything goes*) anlayışının– yarattığı kargaşa karşısında, bazı çevrelerde “evrensel bir etik” veya “evrenselleştirilebilir bir etik” ya da “global bir etik” geliştirme girişimleridir.

Etikle ilgili bu girişimlerde çeşitli epistemolojik karıştırmalar

dikkat çekiyor. Bu karıştırmalar da, benim görebildiğim kadarıyla, etiğin mevcut ihtiyaçlara cevap verebilecek şekilde geliştirilmesine engel oluyor.

Bu nedenle, etik teriminin anlamca açıklığa kavuşturulması ve ‘etik’ sözcüğüne bugün yüklenen farklı kavramsal içeriklerin ayırt edilmesi, yalnızca etiğin teorik geliştirilmesinde ilk adım olarak değil, aynı zamanda özel, kamusal ve meslek yaşamımızda adım başında karşılaştığımız etik problemler karşısında doğru ya da değerli eylemde bulunabilmek için zorunlu görünüyor.

Bu ayrımları yapmak için, burada, ‘etik problem’ denilen çeşitli problemler arasındaki bazı epistemolojik ve ontolojik farkları göstermeye çalışacağım.

Bir anlamdaki “etik problemler”, felsefenin başlangıçlarından beri filozofların uğraştığı ana bir soru ya da problem demetini oluşturuyor: “erdem nedir?”, “adalet nedir?” ve bunlara benzer birçok soru, Platon’un dialoglarının ve Aristoteles’in *Nikomakhos’a Etik* başlıklı kitabının merkezindeki konuları oluşturuyor.

Başka bir anlamdaki “etik problemler”, eylemde bulunmak zorunda olduğumuz günlük yaşamla –farkında olsak da, olmasak da– doğrudan doğruya ilgili olan problemlerdir.

Bu demektir ki, sizin, benim, günlük yaşamımızda ve meslek yaşamımızda her an karşılaştığımız ve eylemde bulunmak için şu veya bu şekilde çözmek zorunda olduğumuz etik problemler, bir filozofun ele aldığı ve cevap bulmaya çalıştığı etik problemlerden türce farklı problemlerdir: ilkleri, gerçek, bir defalık problemlerdir. Böyle bir problemle belirli bir kişi, belirli bir anda, belirli bir durumda karşılaşır; dolayısıyla ona verilen ve kişinin o durumdaki eylemini belirleyen cevap (belirli kişinin bulduğu çözüm), yalnızca o belirli probleme verilen bir cevaptır. Bu sorunları çözenin reçetesi yoktur; cevabın her durumda bulunması gerekir. Oysa ikinci türden etik problemler genel, teorik problemlerdir. Onlara verilen cevap, felsefi bilgi oluşturur. Örneğin: “Doğru eylem nedir?” sorusu ile “Bu durumda benim ne yapmam doğru olur?” sorusu epistemolojik bakımdan farklı şeyler soruyor. İlk (felsefi) soruya bir cevap, eylemle ilgisinde ‘doğru’ teriminin kavramsallaştırılmasıdır; oysa ikinci soruya cevap vermek için, kişi, o belirli, gerçek, somut, tek durumda neyi yapması gerektiğini bulmak zorunda. Bunu da, eyleminin değeri için farklı sonuçlar yaratan, farklı şekillerde yapabilir: bir “doğru eylem” kavramına dayanarak yapabilir, kendisi için geçerli bir norma göre yapabilir, ya da sadece amacına nasıl ulaşacağını hesap ederek eylemde

* Prof. Dr., T.C. Maltepe Üniversitesi, İstanbul. 1959’da İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümünden mezun oldu. 1969’da Hacettepe Üniversitesinde felsefe bölümünü kurdu ve bölümün başkanlığını yaptı. Hâlen Maltepe Üniversitesinde İnsan Hakları Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü ve İnsan Hakları Anabilim Dalı Başkanı ve 1980 yılından bu yana da Türkiye Felsefe Kurumunun Başkanı olarak görev yapmaktadır.

bulunabilir. Örneğin “başımı alıp gitmem gerek” diyebilir, ya da “kardeşimden durumu saklamam gerek” diyebilir. Görüldüğü gibi bu iki cevabın felsefeyle ilgisi yoktur. Bu son türden problemlere “ahlâksal problemler” de deniyor.

Ne var ki, çeşitli meslek etiklerinin şu anda uğraştığı ‘etik problemler’, daha önce sözünü ettiğim her iki türden etik problemlerden farklıdır. Meslek etiklerinin bugün peşinde oldukları ya da aradıkları şey, normlardır, ama özel türden normlar. Bu normların, söz konusu mesleği icra edenlerin hepsinin kararlarını ve eylemlerini her yerde belirlemeleri bekleniyor. Yani aradıkları normlar, kişilerin, sahip oldukları dünya görüşlerinden, kültürlerinden, ideolojilerinden, dinlerinden bağımsız olarak uygulanmaları beklenen normlardır.

“Evrensel bir etik” veya “global bir etik” oluşturmaya çalışanlar da normlar peşindedirler. Aradıkları davranış normları da, üzerlerinde bir konsensüsün olabileceği normlardır. Ama aradıkları ya da öne sürdükleri bu normların epistemolojik özelliklerine hiç mi hiç dikkat etmiyorlar.

Şimdi, ‘etik problemler’ ifadesinin anlamlarının bu açıklığa kavuşturulması ve bunları farklı çözümlerle, ‘etik’ sözcüğünün günümüzdeki tartışmalarda kullanıldığı üç ayrı ana anlamını ayırt etmeyi olanaklı kılıyor. Şöyle:

a) ‘Etik’ sözcüğü bazan ‘ahlâk’ anlamında, yani belirli bir grupta, belirli bir zamanda, kişilerin

birbirleriyle ilişkilerinde değerlendirmelerini ve eylemlerini belirlemeleri beklenen değerlendirme ve davranış normları sistemleri anlamında kullanılıyor. Bunlar yazılı olmayan norm sistemleri, ya da belirli bir zamanda, belirli bir kültürde neyin “iyi” neyin “kötü” olduğuna ilişkin norm sistemleri, dolayısıyla kişilerin genel olarak neleri yapmaları, neleri yapmamaları gerektiğini dile getiren değişik ve değişken norm sistemleridir. Bu ahlâk normlarını, etik değerlerle kanıtlamak gerekir –bugün kanıtlanmadığı gibi.

Bu kanıtlamayı ve onun günlük yaşamda yarattığı sonuçları önlemek için, bu yazılı olmayan norm sistemlerine “ahlâk normları” diyorum.

b) Başka bir bağlamda ‘etik’ sözcüğü, bir yazılı normlar bütünü, bir grup insanın belirli amaçlarla oluşturduğu normlar bütünü anlamında kullanılıyor. Böyle belgeler/kodlar, o amaç için türetilmiş normlardan oluşan ve/veya mevcut normlar arasından seçilmiş, konsensüsle kararlaştırılmış ve “evrensel” olarak geçerli kılınmak istenen belgelerdir. Ne var ki, bu belgelerdeki normlar da çoğu zaman felsefi olarak değerlendirilmemiş normlar oluyor, dolayısıyla bu belgeler de evrensel olabilecek ve olamayacak normlardan oluşuyor.

Meslek etikleri bağlamında ‘etik’ sözcüğü, ayrıca, böyle normlarla uğraşan araştırma alanları anlamında da kullanılıyor; örneğin ‘biomedikal etik’ hem ilgili normlar bütünü, hem de bunlarla teknik olarak uğraşan

alanı dile getirmek için kullanılıyor.

‘Etik’ sözcüğünün bu ikinci anlamı, meslek etikleri ve evrensel etik konularında yapılan tartışmaların gösterdiği gibi, bugün en yaygın olan anlamıdır.

Yaygın kanıtlamalardan ve bu kanıtlamaların kamu yaşamında ve yaşamada yarattığı sonuçlardan kaçınma olanağını sağlamak için, “evrensel” olduğu farz edilen bu tür yazılı norm kodlarına/bildirgelerine ahlâklılık bildirgeleri ya da kodları demeyi yeğliyorum. Normları nitelendirdiği zaman da ‘evrensellik’ten: bir normun dünya düzeyinde geçerli olmasını değil, onun bir bilimsel-değersel özelliğini, yani türetildiği ana öncüllerin bilimsel bakımdan bir özelliğini anlıyorum. Bu özelliklerinden dolayı bu tür normlar, bütün insanların (çoğu böyle davranmıyorsa da) başka insanlara nasıl muamele etmeleri ve bütün insanların nasıl muamele görmeleri gerektiğine ilişkin talepler getiren normlardır.

Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi bu tür temel etik normlar getirme niyetiyle oluşturulmuştur, bu bakımdan da bir evrensel ahlâklılık bildirgesi –ya da “evrensel etik”– sayılabilir.

c) ‘Etik’ sözcüğü bir de, insansal bir fenomen olan etik fenomeni hakkında doğrulanabilir-yanlışlanabilir bilgi ortaya koyan ya da koyması beklenen felsefe dalını da dile getirmek için kullanılıyor –her ne kadar, yaygın bir anlayışa göre, bu felsefe dalı genellikle (ama Aristoteles’in *Nikomakhos’a Etikinde* ya da N.

Hartmann'ın *Etiki* örneklerinde olduğu gibi her zaman değışle de) normatif bir dal sayılıyor olsa da ve bunun sonucu olarak bu felsefe dalına “normatif-deontolojik etik”, “metaetik” v.b. adlarla anılan çeşitli yaklaşımlar varsa da.

Yine, açıklık sağlamak nedeniyle, isim olarak ‘etik’ sözcüğünü, yalnızca ilgili Felsefe dalı için –etik fenomenini nesne edinen ve bir bütün olarak aydınlatan, insanlararası ilişkilerde etik değerin ve etik değerin bilgisini ortaya koyan Felsefe dalı için–kullanmayı yeğliyorum. Etik değeri ve etik değere ilişkin bu felsefi bilgi de, herhangi bir ahlâklılık bildirgesinin geliştirilmesi ve uygulanması için onsoz olamayacak bir koşul olduğu gibi, günlük yaşamda, belirli durumlarda insan onuruna zarar vermeden eylemde bulunabilmenin de ana koşuludur.

‘Ahlâklar’ dediğim, genellikle deneysel olarak (bir çeşit endüksiyonla) türetilen, yazılı olmayan norm sistemleri –biraz önce sözünü ettiğim koşulları yerine getirdikleri takdirde– toplulukların kamusal yaşamının gerçeklik koşullarında kişilerin kendi yararlarını koruma olasılığını artırıyor.

Bugün ‘etik’ adı altında karşımıza çıkan ahlâkların ve ahlâklılık bildirgelerinin ya da “meslek etiklerinin” de yaşamımızda önemli bir yeri vardır; ama felsefi bilgiyle oluşturuldukları ve değeriendirildikleri takdirde ve kendilerine özgü işlevleri bilindiği takdirde yaşamımızda yerleri vardır.

Yazılı olan bu evrensel ahlâklılık normları, diğeri bazı yararları yanında, yasaların türetilmesinde önemlidir: Kişiler eylemde bulunmak zorunda oldukları, ama hakkında yeterince bilgi sahibi olmadıkları durumlarda, kamu yaşamında –ulusal ve uluslararası düzeyde– insan onurunu koruma olasılığını artırıyor, ama insan onurunu korumayı kayıtsız şartsız güvence altına almıyor. Çünkü normlar, etik değeri koruyucu kararlar almaya veya eylemde bulunmaya yetmiyor. Bunun nedeni de, eylemde bulunmak zorunda olduğumuz her durumun tek-eşsiz olmasıdır. Bir durumda bir norma uygun davranmak, ama etik bakımdan değersiz davranmak mümkündür. Kant'ın “ödevden dolayı” ve “ödev uygun” davranmak aynı, iki kişinin görünüşte aynı davranışının, eylemler olarak etik değeri farkını açıkça gösteriyor.

Kişiler normlara uygun davranmaya zorlanabilirler, ama etik değeri korumayı istemeye ve koruyarak eylemde bulunmaya zorlanamazlar. Buna karşılık, öyle eğitilebilirler ki, bazılarının böyle bir istemeyi edinebilir ve yaşamlarında –bu arada da meslek yaşamlarında– böyle eylemlerde bulunabilmek için gerekli olan felsefi değeri bilgisıyla donanabilir. Çünkü bu isteme ve bu bilgi, eylemde bulunulacak durumun bilgisıyla birlikte, belirli-gerçek bir durumda değeri koruyarak –veya en az değeri harcayarak– eylemde bulunabilmenin onlarsız olunamayacak koşullandır.

Belirli bir durumda insan onurunu koruma olasılığını artıran

bir evrensel ahlâklılık bildirgesini ve bu arada “meslek etikleri” oluşturabilmenin asgarî koşullarına gelince: bunlar –benim görebildiğim kadıyla– felsefi etik değeri bilgisi ve normlara ilişkin felsefi bilgidir. Şu andaki ilgili tartışmalar, böyle bilgilere –yani bir bütün olarak etik fenomeninin bilgisine– yeterince dayanıyor görünmüyorlar.

Etik değeri koruyarak yaşayabilmek ve mesleğimizi etik değeri koruyarak yapabilmek için, normlardan ziyade etik değeri ve etik değeri bilgisi felsefi bir eğitime ihtiyaç vardır. Çünkü böyle bir eğitim, yüzyüze geldiğimiz durumlarda, insan onurunun nerede tehlikede olduğunu gören bir göz kazanmamıza yardımcı olabiliyor.

Platon'un dialoglarındaki Sokrates'in “hiç kimse isteyerek kötü olmaz” kabulüne ve erdem ile erdemlerin bilgisine olan ihtiyacı ısrarla vurgulamasına daha çok kulak vermemiz yararlı olur. Bu da, genel olarak eğitimde ve meslekî eğitimde felsefi etik eğitimine daha önemli bir yer vermemiz gerektiği anlamına geliyor.

YEREL YÖNETİMLER VE ORMAN MÜHENDİSLİĞİ

Aysun KARACA – Orman Mühendisi, aysunkaraca73@hotmail.com

Ülkemizde ki belediyeler, 30 adeti büyükşehir belediyesi olmak üzere, yönetim ve hizmet alanında önemli görev ve yetkilere sahiptir. Meslektaşlarımızın büyük çoğunluğu Orman İdarelerine bağlı kurum ve kuruluşlarda çalışmakta ise de gerek diğer kamu kurumlarında gerek yerel yönetimlerde gerekse özel sektörde çalışan meslektaşlarımızın da bulunduğu hepimiz tarafından bilinmektedir.

Belediyede çalışan bir orman mühendisi olarak, karşılaştığımız bazı durum ve sorunları, siz değerli meslektaşlarımızla paylaşmak isterim.

Belediye bünyesinde ilk çalışmaya başladığım yıllardan itibaren, abartmıyorum ilk 5 yıl insanlara orman mühendisliği mesleğinin ne olduğunu anlatmaya çalıştım. Çünkü en çok karşılaştığım soru “Orman mühendisi ne iş yapar?” sorusu ile “Ormanın mühendisi mi olur?” sorusu idi. Üstelik bu soruyu soranlar sivil vatandaşlar değil diğer belediye çalışanları idi.

12.11.2012 tarihinde 6360 sayılı Büyükşehir Yasasının yürürlüğe girmesi ile görev ve yetki alanı artan, özellikle büyükşehirlerde sorumluluk sınırı il mahalli sınırına ulaşan belediyelerde çalışan orman mühendislerine öylesine kritik görevler düşmekte ki bunu yaşayarak ve deneyimleyerek öğrendik. Örneğin; belediyelerin park ve bahçe işleri, kırsal kalkınma, dere ıslahı,

su ve baraj havzalarını koruma, kentsel estetik, iklim değişikliği birimlerinin görev alanları ile Orman Kanununun 17/3 madde izinlerinin alınması konuları, doğrudan mesleğimizle ilgili çalışma alanlarına aittir. Yıllarca kapalı kutu olarak kalan ve çalışma konuları pek bilinmeyen orman mühendisliği mesleğine doğal olarak belediye yöneticileri uzak kalmış, mesleğimizi ve faaliyet alanlarını yeterince tanıyamamıştır. Bu nedenle doğrudan orman mühendislerinin işlendirilmesi gereken görevleri diğer meslek grupları kolayca doldurmuştur. Örneğin; birçok belediye bünyesinde park bahçelerde çalışan teknik personel ziraat mühendisi ve peyzaj mimarından, dere ıslahlarında çalışanlar çevre mühendislerinden ve inşaat mühendislerinden oluşmakta iken bu alanlarda çalışan orman mühendisleri ise eser miktarda denilecek kadar az sayıdadır.

O zaman sorulması gereken soru şu değil midir? Orman mühendislerinin sayısı yerel yönetimlerde neden artmıyor? Cevap çok basit. Çünkü hiçbir yönetici tanımadığı meslek grubuyla zorunlu değilse çalışmak istemez. İçinde bulunduğumuz çalışma alanında mesleğimizi tanıtmak için bireysel çok çaba harcadık, harcamaya devam ediyoruz ancak zaman içinde gördük ki bu bireysel çabalar da çok bir işe yaramıyor. Son yıllarda, sevinierek takip ettiğimiz Derneğimiz

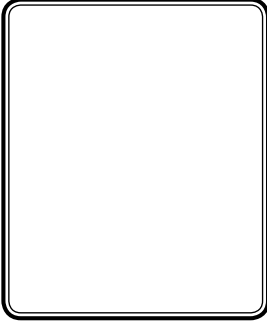
girişimlerini burada şükranla anmak gerekir. Derneğimiz birçok büyükşehir belediyesiyle şu anda işbirliği protokolleri yapmakta, bu protokoller her şeyden önce mesleğimizin tanıtılması açısından çok önem arz etmektedir.

Belirtmek istediğim burada birkaç husus daha var.

Yerel yönetimlerde çalışan eser miktardaki meslektaşlar olarak bizler çalıştığımız kurum ile orman idaresi arasında tampon vazifesi görmekteyiz. “Orman alanı değil mi ne olacak, belge istemeden izin versinler” diyen ormancılığı anlamayan ya da hiç bilmeyen belediye yöneticileri ile “Su ve kanal idareleri belediye şirketi” değil mi diyen belediyeciliği anlamayan ya da hiç bilmeyen ormancılar arasında adeta bir arabulucu gibi çalışıp, yalnız başımıza idare-i maslahat (durumu idare etmek) yapmak zorunda kalıyoruz.

Ayrıca önemli hususlardan birisi de şu; çalıştığımız birimlerde bizlerden ormancılıkla ilgili her şeyi bilmemiz bekleniyor. Orman teşkilatından uzak olmamız nedeniyle hizmet içi mesleki eğitimleri alma olanağımız da yok. Bu konudaki çektiğimiz sıkıntıları burada anlatmaya kelimelerde yetmez. Ancak Derneğimiz bu konuda da bizleri yalnız bırakmayacağına olan inancım tamdır. Sevgi ve saygıyla kalın.

Vefat Eden Üyelerimiz

Müjgan MERT

Sivas – 1942
İ.Ü. Orman Fak. – 1964
İstanbul – 18.03.2023

Zeki GİRGIN

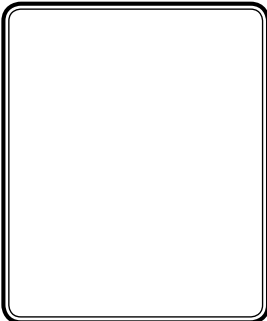
Torul – 1937
İ.Ü. Orman Fak. – 1963
Ankara – 23.03.2023

Kemal Esat TOPUZ

Zonguldak – 1976
İ.Ü. Orman Fak. – 1998
Zonguldak – 17.04.2023

İlker ÖZTÜRK

Ordu – 1950
İ.Ü. Orman Fak. – 1975
Ankara – 28.03.2023

Demirali KEKÜLLÜOĞLU

Giresun – 1942
İ.Ü. Orman Fak. – 1967
Giresun – 10.05.2023

Sonsuzluğa uğurladığımız üyelerimize Tanrı'dan rahmet, yakınlarına ve meslek kamuoyumuza başsağlığı dileriz.

DİĞER AĞAÇLAR ADINA BİR AĞAÇ*

Her bir ağaç söylese kendini birer birer,
Bu sahne karşınızda, belki aylarca sürer.
Bütün diğer ağaçlar ettiler beni vekil,
Konuşmam onlar için, sade kendime değil.
Bir ağaç var mı ki hiç bir işe yaramasın,
Erbabı bir gün onu sormasın, aramasın.
Odunun hakkı vardır hatta demirde bile,
Çünkü odun olmasa demir de gelmez ele.
Başka başka şeylerdir, evet, odunla demir,
Demir de aslı odun olan kömürle erir.
Çeşitli faydası var hulasa hepimizin,
Her bir metaimizle emrinizdeyiz sizin.
Harap olmaktır bizim en baştaki kaygımız,
Bizleri korursanız artar size saygımız.

Mustafa SALKAYA**

*Salkaya, M., 1949. Orman Dile Geldi. Bursa Yeni Basımevi, Bursa, s:29.

**1906 yılında İstanbul'da doğan Mustafa Salkaya, 1934 yılında Orman Mekteb-i Alisi'nden mezun oldu. Ormançılık mesleğinin çeşitli kademelerinde çalıştı, orman mekteplerinde öğretmenlik, müdürlük ve Orman Genel Müdürlüğünde fen heyeti üyeliği yaptı. 26.07.1958 – 22.09.1959 tarihleri arasında vekaleten Orman Genel Müdürlüğü görevinde bulunan Salkaya, 1985 yılında aramızdan ayrıldı.

Diğer yazın eserlerinin yanında; belli başlı orman ağaçlarının tanıtıldığı, ormanın anlatıldığı "Orman Dile Geldi" adlı 1949 yılında 1. basımı, 1960 yılında da 2. basımı yapılan bir perdelik manzum eseri ile "Ağaç ve Orman Sevgisi" adlı (1962) adlı tiyatro oyunu kitabı bulunmaktadır.

TOD - Türkiye Ormancılar Derneği

Cumhuriyet Mah. Tuna Cad. No:5/8
06420 Kızılay / Çankaya / Ankara
T. 0.312 433 84 13 **F.** 0 312 433 26 64

 www.ormancilarderneği.org

 Türkiye Ormancılar Derneği

 @ormancilarderne

 türkiyeormancilarderneği

Üyelik Aidatları İçin

Türkiye Ormancılar Derneği
Ziraat Bankası - Yenişehir Şubesi
Şube Kodu 471

IBAN TR25 0001 0004 7139 7751 3950 02 (TL)

Hesaplanmıza yaptığınız
üyelik aidatı ve diğer ödemeleriniz için
Türkiye'nin tüm Ziraat Bankası
şubelerinden kesinlikle
herhangi bir masraf alınmayacaktır.

Derneğimizin yıllık üyelik aidatı 60 TL'dir

